

LANDINFORMATION

Bosnien och Hercegovina

Underlag till bedömning av ursprungsländer

MIGRATIONSVERKET'S FUNKTION FÖR LAND- OCH OMVÄRLDSANALYS

Den 1 maj 2019 inrättade Migrationsverket en ny funktion för land- och omvärldsanalys. Funktionen benämns Migrationsanalys och finns inom Migrationsverkets Nationella operativa avdelning.

LANDINFORMATION FÖR HANDLÄGGNING AV MIGRATIONSÄRENDEN

Denna rapport är framtagen av Migrationsverket i enlighet med [EU:s allmänna riktlinjer för framtagande av landinformation](#) (2008). Rapporten innehåller landinformation avsedd för handläggning av migrationsärenden.

Rapporten bygger på noggrant utvalda informationskällor. Alla källor refereras med undantag för beskrivning av allmänt kända förhållanden.

Landinformation: Bosnien och Hercegovina. Underlag till bedömning av ursprungsländer

2023-07-21, version 2.0

Rapporten är utgiven av Nationella operativa avdelningen,
Migrationsanalys – Migrationsverkets funktion för land- och omvärldsanalys.
Rapporten har publicerats i Migrationsverkets databas för landinformation, Lifos, ©
Migrationsverket (Swedish Migration Agency), 2023.
Publikationen kan laddas ner från <http://lifos.migrationsverket.se>

Innehållsförteckning

1. Inledning	6
1.1 Tidigare versioner	6
1.2 Om rapporten och dess syfte	6
1.3 Internationella index och EU-praxis.....	6
2. Den bosnisk-hercegovinska staten.....	7
1.1 Nationell suveränitet	7
2.1 Territoriell kontroll och interna oroligheter	8
2.2 Statsskick.....	9
2.2.1 Konstitutionellt ramverk och statens legitimitet.....	9
2.2.2 Folkets delaktighet och förtroende	11
2.2.3 Politisk situation och stabilitet.....	12
3. Allmänna fri- och rättigheter.....	15
3.1 Politiska rättigheter	15
3.2 Religionsfrihet.....	17
3.3 Etniska minoriteter	18
3.4 Utsatthet på grund av kön.....	20
3.5 Hbtq-personer.....	22
3.6 Personer med funktionsnedsättning.....	24
3.7 Barn	25
3.8 Rätten till liv, kroppslig integritet och personlig säkerhet	27
3.8.1 Dödsstraff	27
3.8.2 Kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning	27
3.8.3 Våldsnivåer till följd av väpnade konflikter eller andra motsättningar.....	29
3.8.4 Miljökatastrofer	29
4. Myndigheternas förmåga att garantera grundläggande fri- och rättigheter.....	29
4.1 Rätts- och säkerhetssektorns funktionalitet och integritet.....	29
5. Non-refoulement	32

Källförteckning	35
Elektroniska källor	35
Bilaga	42

1. Inledning

1.1 Tidigare versioner

Denna rapport publicerades första gången den 18 september 2020 och genomgick en första översyn 2022 i syfte att uppdatera väsentliga förändringar i landet eller övriga händelser som på grund av sin vikt och potential borde komma rättsavdelningen till del. Migrationsanalys gör därtill en mer grundlig uppdatering ungefär vart tredje år då rapporten skrivs om och förses med aktuella referenser. Denna version utgör en sådan uppdatering.

Version	Titel	Datum	Rapportnummer
1.0	Bosnien-Hercegovina. Underlag till bedömning av säkra ursprungsländer	2020-09-18	45547
1.1	Bosnien-Hercegovina. Underlag till bedömning av säkra ursprungsländer	2022-04-29	46876

1.2 Om rapporten och dess syfte

Den här rapporten är framtagen efter en beställning av Migrationsverkets rättsavdelning, för att utgöra underlag till bedömning av situationen i ett ursprungsland. Rapporten omfattar ett antal faktorer som enligt bilaga 1 till det omarbetade asylprocedurdirektivet ska bedömas för att avgöra om ett land är ett säkert ursprungsland.¹ Dessa faktorer är bl.a. relaterade till ett lands funktionalitet som rättsstat och skyddet för medborgerliga fri- och rättigheter. Rapporten utgör en översiktlig beskrivning av dessa områden, men gör inte anspråk på att ge en fullständig bild i någon del. Rapporten innehåller löpande hänvisningar till mer djupgående och specifik rapportering som Migrationsanalys bedömer vara relevant och kvalitativ för förståelsen av den aktuella situationen. Vidare tar rapporten inte ställning till om specifikt Bosnien och Hercegovina är att betrakta som ett säkert ursprungsland eller inte.

1.3 Internationella index och EU-praxis

Närmast nedan återfinns de EU-länder som i förteckningar över säkra ursprungsländer har fört upp Bosnien och Hercegovina, och en genomgång av hur Bosnien och Hercegovina rankas i några internationellt välrenommerade index. Sammanvägda kan de ses som indikatorer på situationen i landet. Bertelsmann Stiftung mäter graden av demokrati och marknadsekonomi, Economist Intelligence Unit graden av demokrati, World Justice Project efterlevnaden av rättsstatsprincipen och Freedom House allmänna fri- och

¹ EU, Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/32/EU av den 26 juni 2013 om gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd, 2013-06-26, [url](#)

rättigheter. De siffror som redovisas är de som var aktuella vid rapportens framtagande.

Bosnien och Hercegovina i internationella index ²		Bosnien och Hercegovina som säkert ursprungsland
Bertelsmann Stiftung (1–10) ³	5,60	Belgien Cypern Danmark Estland Finland Frankrike Island Irland Italien Kroatien Luxemburg Nederländerna Norge Schweiz Slovenien Tjeckien Tyskland Ungern Österrike
Economist Intelligence Unit (0–10)	5,00	
World Justice Project (0–1)	0,52	
Freedom House (0–100)	52	

2. Den bosnisk-hercegovinska staten

1.1 Nationell suveränitet

Bosnien och Hercegovina är en suverän stat på Balkan som utgörs av en av sex tidigare delrepubliker i Jugoslavien. Daytonavtalet markerade slutet på Bosnienkriget år 1995 och syftade till att skapa förutsättningar för fred i landet. Den nuvarande politiska uppdelningen i landet och strukturen för maktdelningen förhandlades fram som en del av den konstitution som utgör annex IV av Daytonavtalet.⁴ I enlighet med avtalet består Bosnien och Hercegovina av två självstyrande entiteter: den bosniakisk-kroatiska Federationen Bosnien och Hercegovina (här efter kallat Federationen) och det serbdominerade Republika Srpska (här efter kallat RS). Federationen är uppdelad i tio självstyrande kantoner, medan RS är en enhet. År 1999 tillkom distriktet Brčko, vilket är oberoende från både Federationen och RS och direkt underställt staten.⁵

Daytonavtalet befäste den faktiska uppdelningen av landet och de politiska institutionerna inrättades utefter en uppdelning mellan de tre dominerande (s.k.

² Inom parentes indikeras de värden skalorna baseras på, från sämsta till bästa möjliga poäng.

³ Bertelsmann Stiftung mäter flera olika parametrar i sina årliga rapporter, denna siffra avser den politiska utvecklingen (eng. "political transformation").

⁴ OSSE (Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa), The General Framework Agreement for Peace in Bosnia-Herzegovina, Annex VI, 1995-11-21, [url](#)

⁵ UI (Utrikespolitiska institutet), Landguiden, Politiskt system, 2022-11-22, [url](#)

”konstituerande”) folkgrupperna: bosniaker, serber och kroater.⁶ Trots att avtalet möjliggjorde för de stridande parterna att enas över en gemensam statsbildning så har det inte lyckats bidra till en gemensam nationell identitet eller säkerställandet av institutionell funktionalitet då beslutsfattandet oftast baseras på etniska intressen.⁷ År 2001 inrättades en del rikstäckande organ: gemensam gränsförvaltning, försvarsdepartement, högsta domstol, åklagarämbete och tullförvaltning.⁸

Som ett resultat av Daytonavtalet övervakas det civila fredsbyggandet av ”Office of the High Representative for Bosnia and Hercegovina” (OHR) som valts ut av det ”fredsgenomförande rådet” (Peace Implementation Council). OHR är den högsta politiska myndigheten i landet och har många regerings- och lagstiftningsbefogenheter, inklusive avskedande av tjänstemän och politiker som anses förhindra fredsprocessen.⁹

På grund av den strukturella splittringen i det konstitutionella systemet har det varit svårt att åstadkomma nationell enighet kring många viktiga strategiska frågor.¹⁰ Förenklat kan sägas att det från RS finns en tendens till att underminera de nationella institutionerna och motverka försök att utveckla dem till politiskt kraftfulla organ samt en tilltagande retorik om serbisk utbrytning. Från bosnienkroatisk sida har det hela tiden funnits på agendan att verka för en tredje (kroatisk) entitet.¹¹

2.1 Territoriell kontroll och interna oroligheter

Bosnien och Hercegovina utövar i princip effektiv kontroll över sitt territorium, men monopolet undermineras av dålig institutionell koordinering inom säkerhetssektorn och stadigvarande politisering. Sedan 2004 har EU militär närvaro i landet genom European Union Force Althea (EUFOR Althea), med ett övergripande mandat att garantera överskridande säkerhet.¹² Som en reaktion på det försämrade internationella säkerhetsläget efter Rysslands invasion av Ukraina och som en förebyggande säkerhetsåtgärd ökade EUFOR antalet trupper i landet i februari 2022 till totalt 1 100.¹³

Det råder fortsatt etniska motsättningar på en rad områden. Politiska grupper organiserade utefter etniska eller geografiska särintressen existerar och har omfattande stöd. Det politiska ledarskapet i RS gör regelbundna utspel om självständighet medan de nationalistiska bosnienkroatiska partierna talar starkt

⁶ UI, Landguiden, Politiskt system, 2022-11-22, [url](#)

⁷ Bertelsmann Stiftung, BTI 2022 Country Report – Bosnia and Herzegovina, 2022-02-22, [url](#), s. 5

⁸ UI, Landguiden, Modern historia, 2023-03-17, [url](#)

⁹ UI, Landguiden, Modern historia, 2023-03-17, [url](#)

¹⁰ Council of Europe, Local and regional democracy in Bosnia and Herzegovina, 2019-10-31, [url](#); The Guardian, Bosnia is at risk of becoming a failed state. Does the EU want that on its doorstep?, 2019-11-12, [url](#); UNSC (United Nations Security Council), November 2022 Monthly Forecast, Bosnia and Herzegovina, 2022-10-31, [url](#); OHR, 62nd report of the High Representative for Implementation of the Peace Agreement on Bosnia and Herzegovina to the Secretary-General, 2022-11-02, [url](#).

¹¹ UNSC, Letter dated 25 October 2019 from the Secretary-General addressed to the President of the Security Council, 2019-10-28, [url](#), s. 3–4; Balkan Insight, Bosnia Remains Hostage to Old, Obsolete Narratives, 2019-10-28, [url](#); HRW, Bosnia and Herzegovina: Ethnic Discrimination a Key Barrier, 2019-12-12, [url](#)

¹² Bertelsmann Stiftung, BTI 2022 Country Report – Bosnia and Herzegovina, 2022-02-22, [url](#), s. 7

¹³ EUFOR, Operation Althea, EUFOR Reserve Activation 2022, 2022-02-24, [url](#)

för bildandet av ett kroatiskt etnoterritoriellt område. Folkliga protester 2014 visade dock en tendens att skatta socioekonomiska frågor högre än frågor om etnicitet och nationell status, vilket även återspeglats i opinionsundersökningar under senare år.¹⁴

2.2 Statsskick

2.2.1 Konstitutionellt ramverk och statens legitimitet

Bosnien och Hercegovina är en stat med två självstyrande politiska entiteter: Federationen och RS.¹⁵ Den konstitutionella förutsättningen stipuleras i Daytonavtalet och har resulterat i ett komplext och ineffektivt politiskt system.¹⁶ Staten är decentraliserad och har det grundläggande syftet att skapa maktbalans mellan bosniaker, serber och kroater.¹⁷ Entiteterna har omfattande politisk makt och delningen innebär att det finns president, parlament och regering både på nationell nivå och i de båda entiteterna. De två entiteterna har flertalet regeringsfunktioner och hanterar de flesta politiska frågor. Beslut som rör utrikespolitik, finanspolitik och andra övergripande områden fattas dock på nationell nivå.¹⁸

Bosnien och Hercegovina styrs på nationell nivå av ett folkvalt presidentråd som består av tre personer, en från varje konstituerande folkgrupp, med ett roterande ordförandeskap som omfattar åtta månader.¹⁹ Presidentrådet utses genom direkta majoritetsval vart fjärde år och ska bestå av en bosniak och en kroat, valda från Federationen, och en serb vald från RS. Presidentrådet utser ministerrådets ordförande som tillträder efter godkännande av representanthuset. Denne ordförande utser i sin tur ministerrådets övriga nio ministrar, vilka även dessa kräver ett godkännande av representanthuset. Den verkställande makten delas mellan ministerrådet (regeringen) och statschefen, som på nationell nivå utgörs av presidentrådet.²⁰

Det nationella parlamentet består av två kammare: representanthuset och folkens hus. Representanthuset består av 42 ledamöter som tillsätts genom allmänna val. Folkens hus består av 15 ledamöter, 5 vardera från de tre konstituerande folkgrupperna, som utses indirekt i parlamenten i Federationen respektive RS. Parlamentets roll är bl.a. att fastslå statsbudget, välja regering och stifta lagar.²¹

¹⁴ Bertelsmann Stiftung, BTI 2022 Country Report – Bosnia and Herzegovina, 2022-02-22, [url](#), s. 8

¹⁵ OSSE, The General Framework Agreement for Peace in Bosnia-Herzegovina, Annex VI, 1995-11-21, [url](#)

¹⁶ Freedom House, Annual report on political rights and civil liberties in 2021, Freedom in the World 2022 – Bosnia and Herzegovina, 2022-02-24, [url](#)

¹⁷ OSSE, The General Framework Agreement for Peace in Bosnia-Herzegovina, Annex VI, 1995-11-21, [url](#)

¹⁸ UI, Landguiden, Politiskt system, 2022-11-22, [url](#)

¹⁹ UI, Landguiden, Politiskt system, 2022-11-22, [url](#)

²⁰ OSSE, The General Framework Agreement for Peace in Bosnia-Herzegovina, Annex VI, 1995-11-21, [url](#), s. 23–25; UI, Landguiden, Politiskt system, 2022-11-22, [url](#)

²¹ OSSE, The General Framework Agreement for Peace in Bosnia-Herzegovina, Annex VI, 1995-11-21, [url](#), s. 23

Federationen har två kammare: representanthuset och folkens hus.²²

Representanthuset består av 98 medlemmar och utses direkt av väljarna vart fjärde år.²³ Folkens hus består av 80 medlemmar och väljs av ledamöterna i de tio kantonernas parlament på etnisk basis: 23 bosniakiska, 23 kroatiska och 23 serbiska delegater samt elva delegater från gruppen övriga, vilka inte får tillhöra någon av de konstituerande folkgrupperna. Folkens hus har som primär uppgift att värna om de olika etniska gruppernas intressen. Parlamentet innehar den lagstiftande makten på entitetsnivå och tillsätter också Federationens regering och president. Federationens tio kantoner har därtill, precis som entitetens 79 kommuner, egna folkvalda församlingar.²⁴

RS har en nationalförsamling med 83 ledamöter som väljs vart fjärde år.²⁵

Nationalförsamlingen utser ett folkets råd med 28 ledamöter. Rådet består av åtta ledamöter från vardera av de tre konstituerande folkgrupperna, samt fyra från andra etniska grupper i RS. Folkets råd har samma ”etniska” kontrolluppgift som sin motsvarighet i Federationen. Nationalförsamlingen tillsätts i val utan etnisk kvotering.²⁶ Nationalförsamlingen har den lagstiftande makten på entitetsnivå och tillsätter också entitetsregeringen.²⁷ Därutöver har RS en president som utses i allmänna val, liksom lagstiftande församlingar och borgmästare i entitetens 63 kommuner. RS parlament ligger i Banja Luka som är entitetens huvudstad.²⁸

Representationen av kvinnor i de politiska partierna är begränsad, särskilt på högre poster. Enligt vallagen ska minst 40 procent av vallistorna bestå av det ”underrepresenterade könet”. I folkvalda församlingar på stats- och entitetsnivå är andelen kvinnor dock endast kring 20 procent.²⁹ Men räknar man också in kantonnivå var den totala andelen kvinnor 27,5 procent efter de allmänna valen 2018. Bland landets 140 borgmästare är endast fem kvinnor.³⁰ Och i det nyligen tillträdde ministerrådet på nationell nivå är endast två av tio medlemmar kvinnor.³¹ Efter de allmänna valen 2022 tillsattes premiärministerposten för första gången av en kvinna.³² Likaså valdes för första gången en kvinna in till det roterande presidentrådet om tre personer.³³

²² OHR, Constitution of the Federation of Bosnia and Herzegovina, 1994-07-21, [url](#), s. 10–12

²³ UI, Landguiden, Politiskt system, 2022-11-22, [url](#)

²⁴ OHR, High Representative Decision Enacting Amendments to the Constitution of the Federation of Bosnia and Herzegovina (no. 06/22), 2022-10-05, [url](#), s. 6; UI, Landguiden, Politiskt system, 2022-11-22, [url](#)

²⁵ OHR, Constitution of Republika Srpska - Revised Text (Constitution and Amendments I-LXV), 1992-03-16, [url](#), s. 14

²⁶ UI, Landguiden, Politiskt system, 2022-11-22

²⁷ OHR, Constitution of Republika Srpska - Revised Text (Constitution and Amendments I-LXV), 1992-03-16, [url](#), s. 14

²⁸ UI, Landguiden, Politiskt system, 2022-11-22

²⁹ UD, Bosnien och Hercegovina – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer; situationen per den 15 maj 2021, 2021-05-15, [url](#), s. 8

³⁰ WFD (Westminster Foundation for Democracy), Representation of women in local government in Bosnia and Herzegovina after the 2020 elections, 2021-07-27, [url](#), s. 10, 22

³¹ Bosnien och Hercegovina, Council of Ministers of Bosnia and Herzegovina, House of Representatives Confirms New Council of Ministers of BiH, 2023-01-25, [url](#)

³² UI, Landguiden, Aktuell politik, 2022-11-22, [url](#); Balkan Insight, Bosnia Finally Forms State-Level Government, 2023-01-25, [url](#)

³³ Bosnien och Hercegovina, Presidency of Bosnia and Herzegovina, Biographies, 2022-11-16, [url](#)

Den internationella närvaron i Bosnien och Hercegovina är i högsta grad fortfarande påtaglig och leds av OHR som nämnts tidigare. OHR är det högsta beslutande organet i Bosnien och Hercegovina och har som främsta uppgift att implementera de civila delarna av Daytonavtalet.³⁴ Bosnien och Hercegovinas politiska utveckling efter fredsavtalet har präglats av återkommande konflikter mellan OHR och lokala politiker.³⁵ Geopolitiska skillnader i synen på OHR:s legitimitet påverkar förhandlingar kring viktiga frågor. Bland annat erkänner varken Kina eller Ryssland den nuvarande höge representanten Christian Schmidts auktoritet, och länderna har tidigare gjort utspel om en nedläggning av OHR.³⁶

OHR har under de senare åren använt sitt mandat och fattat en rad politiska beslut. 2021 utfärdades ett förbud mot att förneka folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser, och 2022 ändrades delar av vallagen såväl nationellt som i Federationen. OHR har även upphävt en bosnienserbisk lag gällande rätt till expropriering av fasta tillgångar.³⁷ Lagen från 2021 var den första interventionen av OHR på nära tio år. Lagen välkomnades av överlevare och aktivister men ledde till stora protester från serbnationalister i landet.³⁸

2.2.2 Folkets delaktighet och förtroende

Det finns politisk mångfald och val hålls regelbundet vart fjärde år på nationell nivå samt entitets-, kanton- och kommunnivå.³⁹ Det senaste valet till parlamentet hölls i oktober 2022 och valdeltagandet var omkring 50 procent, vilket är några procent lägre än tidigare års valdeltagande.⁴⁰ Den etniska och politiska uppdelningen hos media, kombinerat med begränsad kampanjrapportering, försvårade för väljarna att göra ett välinformerat val.⁴¹ Journalister har utsatts för hot och trakasserier och oberoende grupper, särskilt i RS, har utsatts för politiska hot och kritik i regeringsnära medier.⁴² Det har även förekommit vissa inskränkningar i mötes- och organisationsrätten.⁴³ Grundläggande organisations-, mötes-, och uttrycksfriheter bedöms dock ha respekterats i samband med valet.⁴⁴

³⁴ OSSE, The General Framework Agreement for Peace in Bosnia-Herzegovina, Annex VI, 1995-11-21, [url](#), s. 52–54

³⁵ OHR, 60th Report of the High Representative for Implementation of the Peace Agreement on Bosnia and Herzegovina to the Secretary-General of the United Nations, 2021-11-05, [url](#); OHR, 51st Report of the High Representative for Implementation of the Peace Agreement on Bosnia and Herzegovina to the Secretary-General of the United Nations, 2017-05-17, [url](#); Bertelsmann Stiftung, BTI 2022 Country Report – Bosnia and Herzegovina, 2022-02-22, [url](#), s. 5–6, 8.

³⁶ UNSC, Security Council Report, November 2022 Monthly Forecast, Bosnia and Herzegovina, 2022-10-31, [url](#)

³⁷ UI, Landguiden, Kalendarium, odaterad, [url](#)

³⁸ Freedom House, Annual report on political rights and civil liberties in 2021, Freedom in the World 2022 – Bosnia and Herzegovina, 2022-02-24, [url](#)

³⁹ Bertelsmann Stiftung, BTI 2022 Country Report – Bosnia and Herzegovina, 2022-02-22, [url](#), s. 10

⁴⁰ Bertelsmann Stiftung, BTI 2022 Country Report – Bosnia and Herzegovina, 2022-02-22, [url](#), s. 10; OHR, 62nd report of the High Representative for Implementation of the Peace Agreement on Bosnia and Herzegovina to the Secretary-General, 2022-11-02, [url](#)

⁴¹ OSSE, Bosnia and Herzegovina, General Elections 2 October 2022: Final report, 2023-02-02, [url](#), s. 3

⁴² Bertelsmann Stiftung, BTI 2022 Country Report – Bosnia and Herzegovina, 2022-02-22, [url](#), s. 11;

OSSE, Bosnia and Herzegovina, General Elections 2 October 2022: Final report, 2023-02-02, [url](#), s. 3

⁴³ Bertelsmann Stiftung, BTI 2022 Country Report – Bosnia and Herzegovina, 2022-02-22, [url](#), s. 10

⁴⁴ OSSE, Bosnia and Herzegovina, General Elections 2 October 2022: Final report, 2023-02-02, [url](#), s. 2

Det politiska systemet och dess tillsättning bygger på etnisk representation av de tre konstituerande folkgrupperna.⁴⁵ Detta ger i praktiken de olika folkgrupperna vetorätt och lamslår till stor del politiken – och därmed även demokratisering, utvecklingsarbete och ekonomiska framsteg.⁴⁶ Det finns inga uttryckliga hinder för oppositionspartier och reformsinnade politiker att komma in i regeringen, men vetomakten har hjälpt de dominerande nationalistiska partierna att utnyttja systemet och stänga ut reformistiska och multietniska utmanare.⁴⁷

Politiska rättigheter i Bosnien och Hercegovina är till stor del beroende av etnisk bakgrund och hemvist. Etniska minoriteter, inklusive judar och romer, är konstitutionellt uteslagna från ordförandeskapet och från medlemskap i folkens hus. Serber som bor i Federationen och kroater och bosniaker som bor i RS utesluts också från ordförandeskapet.⁴⁸ Human Rights Watch uppger att 12 procent av befolkningen i Bosnien och Hercegovina påverkas av denna diskriminering.⁴⁹ 2009 slog Europadomstolen för mänskliga rättigheter fast att minoritetsgrupper diskrimineras eftersom landets grundlag utestänger dem från politiska ämbeten. Även Bosnien och Hercegovinas författningsdomstol har kommit fram till att grundlagen diskriminerar religiösa och etniska minoriteter. Politiker har sedan dess diskuterat ändringar i författningen men utan resultat.⁵⁰ Senast hölls USA-ledda samtal om ändringar i konstitutionen och införandet av nya vallagar för att komma tillrätta med problematiken, men samtalen kollapsade i december 2022.⁵¹

Allmänhetens förtroende för staten och statliga institutioner är lågt.⁵² I en opinionsundersökning av Regional Cooperation Council från 2022 uppgav 71 procent av respondenterna att de inte litar på regeringen, medan 69 procent uppgav att de inte litar på parlamentet.⁵³ I Transparency Internationals ranking av 180 länder utifrån upplevd korruption hamnar Bosnien och Hercegovina på plats 110, vilket är en sämre placering än övriga länder på Västra Balkan.⁵⁴

2.2.3 Politisk situation och stabilitet

Efterkrigstidens Bosnien och Hercegovina genomgår åtminstone en trefaldig övergång: från konflikt till fred, från federation till oberoende stat och från socialistisk diktatur till demokrati och marknadsekonomi. Arvet från 1990-talets väpnade konflikt komplicerar landets övergång i jämförelse med

⁴⁵ Bosnien och Hercegovina, The Constitutional Court of Bosnia and Herzegovina, Bosnia and Herzegovina constitution, odaterad, [url](#), art. IV

⁴⁶ Freedom House, Annual report on political rights and civil liberties in 2021, Freedom in the World 2022 – Bosnia and Herzegovina, 2022-02-24, [url](#) ; Bertelsmann Stiftung, BTI 2022 Country Report – Bosnia and Herzegovina, 2022-02-22, [url](#), s. 11, 36–41

⁴⁷ Bertelsmann Stiftung, BTI 2022 Country Report – Bosnia and Herzegovina, 2022-02-22, [url](#), s. 11, 36–41

⁴⁸ Freedom House, Annual report on political rights and civil liberties in 2021, Freedom in the World 2022 – Bosnia and Herzegovina, 2022-02-24

⁴⁹ HRW, Bosnia and Herzegovina: Ethnic Discrimination a Key Barrier, 2019-12-12, [url](#)

⁵⁰ UI, Landguiden, Demokrati och rättigheter, 2023-02-02, [url](#)

⁵¹ Freedom House, Annual report on political rights and civil liberties in 2021, Freedom in the World 2022 – Bosnia and Herzegovina, 2022-02-24, [url](#)

⁵² Bertelsmann Stiftung, BTI 2022 Country Report – Bosnia and Herzegovina, 2022-02-22, [url](#), s. 18

⁵³ Regional Cooperation Council, Balkan Barometer 2022, 2022, [url](#), s. 123–124

⁵⁴ Transparency International, Corruption Perceptions Index 2022, [2022], [url](#)

grannländerna.⁵⁵ Säkerhetssituationen har till stor del normaliserats, men den nationalistiska politiska eliten har fortsatt att utnyttja etniska uppdelningar och försöker öppet mobilisera delar av samhället längs etniska linjer.⁵⁶

Nationell enighet kring många viktiga strategiska frågor har varit svårt att åstadkomma.⁵⁷ Starkt motstridiga intressen måste försöka enas – vilket ofta resulterar i politiskt dödläge. Vägen till nationell enighet och en stabil statsbildning är lång och situationen underlättas inte av att starka separatistiska krafter i RS ifrågasätter Bosnien och Hercegovinas legitimitet som nation.⁵⁸ Det politiska läget har gradvis förvärrats och landet genomgår vad som beskrivs som den värsta politiska krisen sedan 1990-talet, med bosnienserber som driver en separatistisk linje och bosnienkroater som kräver ökad autonomi.⁵⁹

Parlaments- och presidentval hölls i oktober 2022 med ett valdeltagande på 50 procent.⁶⁰ Enligt internationella observatörer genomfördes valet lugnt och fredligt, men oro framfördes gällande bl.a. röstsekretessen samt bristande säkerhetsprocedurer, främst under rösträkningen. Den centrala valkommissionen begärde omräkning på cirka 20 procent av röststationerna. På grund av anklagelser om vidspridda oegentligheter på valdagen som påverkade integriteten av resultaten beordrades därtill en kontrollräkning av alla röster i presidentvalet i RS.⁶¹

Totalt fick 14 partier dela på de 42 platserna i det nationella parlamentet. Tre av de största partierna företräder var sin folkgrupp: Partiet för demokratisk handling (SDA) är bosniakiskt, Oberoende socialdemokraters allians (SNSD) är serbiskt och Kroatiska demokratiska unionen Bosnien och Hercegovina (HDZ-BiH) är kroatiskt.⁶² Valet dominerades av samma tre nationalistblock och partier med tydlig etnisk profil behöll sina starka positioner i de flesta lagstiftande instanser i landet.⁶³

Landets trehövdade presidentskap tillsattes en dryg månad efter valet medan regeringsbildningen på nationell nivå tog nästan fem månader.⁶⁴

Trots ändringar i Federationens vallagar som infördes av OHR i syfte att bland annat sätta en deadline för regeringsbildande, hade entiteten i början av februari 2023 ännu inte bildat sin regering, främst på grund av splittring och oenighet mellan partierna.⁶⁵

⁵⁵ Bertelsmann Stiftung, BTI 2022 Country Report – Bosnia and Herzegovina, 2022-02-22, [url](#), s. 31

⁵⁶ Bertelsmann Stiftung, BTI 2022 Country Report – Bosnia and Herzegovina, 2022-02-22, [url](#), s. 30–32

⁵⁷ Bertelsmann Stiftung, BTI 2022 Country Report – Bosnia and Herzegovina, 2022-02-22, [url](#), s. 33

⁵⁸ UI, Landguiden, Aktuell politik, 2022-11-22, [url](#)

⁵⁹ OHR, 62nd report of the High Representative for Implementation of the Peace Agreement on Bosnia and Herzegovina to the Secretary-General, 2022-11-02, [url](#)

⁶⁰ UI, Landguiden, Aktuell politik, 2022-11-22, [url](#)

⁶¹ OSSE, Bosnia and Herzegovina, General Elections 2 October 2022: Final report, 2023-02-02, [url](#), s. 1

⁶² Bosnien och Hercegovina, Parliamentary assembly of Bosnia and Herzegovina, Tko je tko, Saziv 2022-2026, odaterad, [url](#)

⁶³ OHR, 62nd report of the High Representative for Implementation of the Peace Agreement on Bosnia and Herzegovina to the Secretary-General, 2022-11-02, [url](#)

⁶⁴ UI, Landguiden, Aktuell politik, 2022-11-22, [url](#); Balkan Insight, Bosnia Finally Forms State-Level Government, 2023-01-25, [url](#)

⁶⁵ Balkan Insight, Govt Formation in Bosnia's Federation Entity Hits Stalemate, 2023-02-01, [url](#)

Politisk instabilitet, institutioners dysfunktionalitet samt underminering av demokrati och lagstyre har fortsatt i Bosnien och Hercegovina, bland annat på grund av att den politiska eliten i RS förnekar landets konstitutionella ordning och statsbildning samt att styrande bosnienkroater utmanar statens funktionalitet.⁶⁶ Under 2021 och 2022 rapporterades hotet mot den bosnisk-hercegovinska statsbildningen ha ökat, främst på grund av utspel från RS, där ett flertal varit reaktioner på OHR:s beslut i juli 2021 att förbjuda förnekelse av folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser. Förbudet följdes av att RS antog en lag om att förbudet inte ska gälla, samt en lag som gör det straffbart med fängelse för den som ”kränker Republika Srpskas rykte”. Förbudslagen följdes också av bosnienserbiska meddelanden om bojkott av alla centrala organ och senare deklarerades att en bosniskserbisk armé skulle återinrättas, i strid mot Daytonavtalet. I slutet av 2021 tillkännagav RS en ökad takt i förberedelser för att lämna statliga institutioner.⁶⁷

Utspelet har lett till sanktioner från USA gentemot Milorad Dodik, tidigare bosnienserbisk medlem i det nationella presidentrådet men sedan 2022 president i RS, och ett flertal av hans politiska allierade.⁶⁸ Storbritannien har därtill infört sanktioner gentemot den nuvarande bosnienserbiska medlemmen i det nationella presidentrådet, Željka Cvijanović.⁶⁹ Tyskland har frusit stora utbetalningar till infrastrukturprojekt i entiteten och inom EU har röster höjts för införande av sanktioner, bland annat har EU-parlamentet röstat för en resolution för sanktioner mot Dodik.⁷⁰ Dodik har fortsatt sitt obstruerande beteende, bland annat genom att införa en lag som säger att statlig egendom som används av bosnienserbiska institutioner tillhör RS och inte den bosniska staten. Lagen har dömts ut för att strida mot konstitutionen och har upphävts av den höge representanten Christian Schmidt. Liksom Ryssland och Kina motsätter sig RS tillsättandet av Schmidt på posten, vilket ytterligare underminerar OHR:s mandat och politiska beslut.⁷¹

Internationella sanktioner har även riktats mot andra aktörer än de bosnienserbiska som anses driva etnonationalistiska agendor och underminera staten och demokratiseringsprocessen. Bland annat har USA infört sanktioner mot den bosnienkroatiska politikern Marinko Čavara, Federationens tidigare president, samt Federationens bosniakiske premiärminister Fadil Novalić.⁷²

Alla viktiga politiska aktörer i Bosnien och Hercegovina är formellt engagerade i landets integration i EU, och i december 2022 erhöll Bosnien och Hercegovina status som EU-kandidatland. För att möjliggöra för medlemskap

⁶⁶ Bertelsmann Stiftung, BTI 2022 Country Report – Bosnia and Herzegovina, 2022-02-23, [url](#), s. 3

⁶⁷ UI, Landguiden, Kalendarium, odaterad, [url](#) [betaltjänst]

⁶⁸ UI, Landguiden, Kalendarium, odaterad, [url](#) [betaltjänst]

⁶⁹ Storbritannien, United Kingdom Government, UK announces sanctions under Bosnia and Herzegovina sanctions regime: 11 April 2022, 2022-04-11, [url](#)

⁷⁰ Radio Free Europe Radio Liberty (RFE/RL), Germany Suspends Funds For Bosnian Serb Entity's Infrastructure Projects Over Leaders' Policies, 2022-07-04, [url](#); RFE/RL, EU Threatens Bosnian Serb Leaders With Sanctions Over Seccessionist Bod, 'Inflammatory Rhetoric', 2022-01-11, [url](#); Sarajevo Times, The European Parliament asked the EU to impose Sanctions on Dodik, 2023-01-18, [url](#)

⁷¹ Balkan Insight, Bosnian Serb Leader Vows to Defy International Envoy Over Property Law, 2023-02-28, [url](#)

⁷² USA, U.S. Department of the Treasury, Treasury Designates Two Senior Officials in Bosnia and Herzegovina for Destabilizing Behaviour, 2022-06-06, [url](#) samt Treasury Takes Additional Sanctions Actions Across Bosnia-Herzegovina, 2022-10-03, [url](#)

måste landet genomföra ett antal stora reformer, bland annat för att stärka rättsväsendet och bekämpa korruptionen.⁷³ Beskedet om kandidatstatus anses vara historiskt och en viktig milstolpe som hoppas kunna öka enigheten och ambitionerna bland landets ledare att genomföra de prioriterade politiska förändringar som pekats ut av Europeiska rådet.⁷⁴ I praktiken är politiker från hela det politiska spektrumet dock mer angelägna om att förankra sina egna ståndpunkter och visar liten vilja att genomföra reformer, oavsett om de är ekonomiska, politiska eller konstitutionella. Bertelsmann Stiftung bedömer det som osannolikt att de politiska eliterna uppnår hög konsensus om Bosnien och Hercegovinas integrationsprocess, i synnerhet i RS, vilket är en förutsättning för att övertyga allmänheten om att tolerera svåra reformer.⁷⁵

Bosnien och Hercegovinas euro-atlantiska integration och möjliga medlemskap i Nato bringar djup oenighet inom bl.a. FN:s säkerhetsråd och det fredsgenomförande råd som överser Daytonavtalet, framför allt mellan Ryssland å ena sidan och USA och EU å den andra. Situationen i Ukraina riskerar att fördjupa sprickan.⁷⁶ Oenigheten återspeglas även nationellt. Som exempel har Bosnien och Hercegovina röstat för FN-resolutionen mot Rysslands invasion av Ukraina, en röst som det bosnienserbiska ledarskapet dömt ut som "illegal". RS har även avstått från att delta i Bosnien och Hercegovinas sanktioner mot Ryssland.⁷⁷ I RS har organisationer och individer som publikt kritiserat Rysslands aggression mot Ukraina hotats och utsatts för vandalisering av egendom. Myndigheterna i RS har inte fördömt, utrett eller väckt åtal gentemot dessa brott.⁷⁸

3. Allmänna fri- och rättigheter

3.1 Politiska rättigheter

Grundläggande demokratiska fri- och rättigheter såsom tanke- och yttrandefrihet, pressfrihet, församlingsfrihet och föreningsfrihet åtnjuter grundlagsskydd i konstitutionen.⁷⁹ Landet har i strid med Europadomstolens avgöranden dock inte vidtagit nödvändiga åtgärder för att ändra konstitutionen så att andra folkgrupper än de tre konstituerande ska kunna väljas till

⁷³Bertelsmann Stiftung, BTI 2022 Country Report – Bosnia and Herzegovina, 2022-02-23, [url](#), s. 38; UI, Landguiden, Kalendarium, odaterad, [url](#) [betaltjänst]

⁷⁴Balkan Insight, Bosnians Pass Key Milestone in Country's Journey Towards EU, 2022-12-16, [url](#)

⁷⁵Bertelsmann Stiftung, BTI 2022 Country Report – Bosnia and Herzegovina, 2022-02-23, [url](#), s. 38

⁷⁶UNSC, November 2022 Montly Forecast, [url](#)

⁷⁷BBC, Monitoring BBC, Analysis: Ukraine war one year on, pressure mounts on Western Balkans, 2023-02-22, [url](#) [betaltjänst]; BBC, Monitoring BBC, Briefing: Bosnian UN vote against Russia 'illegal', says Serb leader Dodik, 2023-02-24, [url](#) [betaltjänst]

⁷⁸Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2022, 2023-03-20, [url](#), s. 26–27

⁷⁹OSSE, The General Framework Agreement for Peace in Bosnia-Herzegovina, Annex VI, 1995-11-21, [url](#)

presidentrådet och till parlamentets överhus.⁸⁰ Politikernas oförmåga att agera i denna fråga kritiserar av Europarådet.⁸¹

Utrymmet för journalister och aktivister i civilsamhället att verka kringskärs alltjämt av verbala hot, fysiska övergrepp, dödshot och politiska påtryckningar.⁸² Media följer till stor del etniska linjer mellan de tre konstitutionella grupperna och lider av politisering och brist på transparens i ägandet.⁸³ En majoritet av mediebevakningen domineras av nationalistisk retorik och etnisk och politisk partiskhet, vilket uppmuntrar intolerans och ibland hat, något som syntes särskilt före valet i oktober.⁸⁴ Mediehus och journalister som rapporterar om politiskt känsliga frågor, såsom korruption, krigsbrott, migration eller kvinnors och hbtq-personers rättigheter, fortsätter att verka i en hotfull miljö och hotas och skräms av bl.a. politiker och offentliganställda.⁸⁵ I en undersökning från 2022 uppgav 40 procent av 440 medieanställda att de utsatts för hot och påverkansförsök.⁸⁶ Situationen för kvinnor inom media är svårare än för män och antalet könsbaserade attacker mot journalister har ökat.⁸⁷

Journalister attackeras också på grund av sitt etniska ursprung och för sitt journalistiska innehåll, vilket leder till en omfattande självzensur. Det förekommer att politiker och andra ledare stämplar kritik som hatbrott eller till och med landsförräderi. Journalister stäms i ökad utsträckning i domstol, ofta med mycket höga skadestånd som resultat, även om förtalsbrottet som sådant har avkriminaliserats.⁸⁸ Ägarförhållandena i mediesektorn är oklara och medier finansieras ofta av politiska partier, privatpersoner eller lokala regeringar. Medier som finansieras genom kommuners och kantoners budgetar står under starkt politiskt inflytande. De tre statliga public service-kanalernas oberoende är inte säkrat. Politiska tillsättningar av chefer och brist på hållbar finansiering gör att kanalerna inte klarar sina uppdrag.⁸⁹ Bosnien och Hercegovina rankas på plats 69 av 180 i Reportrar utan gränsers index över pressfriheten i världen.⁹⁰

Landets komplexa politiska och administrativa struktur försvårar framväxten av ett starkt och integrerat civilsamhälle. Harmoniserad lagstiftning saknas och

⁸⁰ UD, Bosnien och Hercegovina – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer; situationen per den 15 maj 2021, 2021-05-15, [url](#), s. 1

⁸¹ HRW, Bosnia and Herzegovina, Annual report on the human rights situation in 2021, 2022-01-13, [url](#)

⁸² UD, Bosnien och Hercegovina – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer; situationen per den 15 maj 2021, 2021-05-15, [url](#), s. 1; HRW, Bosnia and Herzegovina, Annual report on the human rights situation in 2021, 2022-01-13, [url](#)

⁸³ UD, Bosnien och Hercegovina – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer; situationen per den 15 maj 2021, 2021-05-15, [url](#), s. 10

⁸⁴ USDOS, Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2022, 2023-03-20, [url](#), s. 15

⁸⁵ Amnesty International, Amnesty International Report 2021 – Bosnia and Herzegovina, 2022-03-29, [url](#); UD, Bosnien och Hercegovina – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer; situationen per den 15 maj 2021, 2021-05-15, [url](#), s. 7–8

⁸⁶ HRW, Bosnia and Herzegovina, Annual report on the human rights situation in 2021, 2022-01-13, [url](#)

⁸⁷ RSF, Bosnia-Herzegovina odaterad, [url](#); USDOS, Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2021, 2022-04-12, [url](#), s. 12

⁸⁸ UD, Bosnien och Hercegovina – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer; situationen per den 15 maj 2021, 2021-05-15, [url](#), s. 10, RSF, Bosnia-Herzegovina [odaterad], [url](#)

⁸⁹ UD, Bosnien och Hercegovina – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer; situationen per den 15 maj 2021, 2021-05-15, s. 10–11

⁹⁰ RSF, Bosnia-Herzegovina, odaterad, [url](#)

finansieringen av civilsamhället med hjälp av allmänna medel är fortsatt begränsad, icke-transparent och godtycklig.⁹¹

Mötes- och organisationsrätten inskränktes i olika utsträckning under coronapandemin. Restriktiva åtgärder som vidtogs under pandemin har fortsatt att begränsa tillgången till information och begränsar närvaron av journalister på tillställningar som annars är öppna för mediebevakning.⁹² Därtill finns tolv lagar som reglerar rätten till mötesfrihet i olika delar av landet, varav många generellt bedöms vara väldigt restriktiva, däribland ett förbud mot publika möten framför ett antal officiella institutioner och byggnader i RS.⁹³

För mer information om politiska rättigheter i Bosnien och Hercegovina rekommenderas följande rapporter:

- Amnesty International, Amnesty International Report 2021 – Bosnia and Herzegovina, 2022-03-29 [url](#)
- Bertelsmann Stiftung, BTI 2022 Country Report – Bosnia and Herzegovina, 2022-02-22, [url](#)
- Freedom House, Freedom in the World 2022 – Bosnia and Herzegovina, 2022-02-28, [url](#)
- Human Rights Watch (HRW), World Report 2022: Bosnia and Herzegovina, 2022-01-13, [url](#)
- UD (Utrikesdepartementet), Bosnien och Hercegovina – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer: situation per den 15 maj 2021, 2021-12-01, [url](#)
- USDOS (United States Department of State), Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2022, 2023-03-20, [url](#)

3.2 Religionsfrihet

Konstitutionerna i Bosnien och Hercegovina och i landets två entiteter tillhandahåller frihet för religiöst tänkande och utförande, förbjuder religiös diskriminering och tillåter registrerade religiösa organisationer att verka fritt. Federationens konstitution förklarar religion som ”ett viktigt nationellt intresse” för de konstituerande folkgrupperna och konstitutionen i RS utnämner den serbisk-ortodoxa kyrkan som ”det serbiska folkets kyrka”.⁹⁴ Trots den av konstitutionen garanterade religionsfriheten har landets regering fortsatt att misslyckas med att ändra konstitutionen så att även minoritetsgrupper,

⁹¹ UD, Bosnien och Hercegovina – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer; situationen per den 15 maj 2021, 2021-05-15, [url](#), s. 7–8

⁹² Bertelsmann Stiftung, BTI 2022 Country Report – Bosnia and Herzegovina, 2022-02-22, [url](#), s. 12; USDOS, Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2022, 2023-03-20, [url](#), s. 22–23

⁹³ Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2022, 2023-03-20, [url](#), s. 26

⁹⁴ USDOS, 2021 Report on International Religious Freedom: Bosnia and Herzegovina, 2022-06-02 [url](#), s. 1

inkluderat judar, kan kandidera till presidentrådet, folkets råd och andra ämbeten reserverade till medlemmar av de konstituerande folkgrupperna.⁹⁵

Religionsfrihet är inte föremål för formella begränsningar, men i praktiken utsätts religiösa samfund för diskriminering i områden där de utgör en minoritet.⁹⁶ Vandalism mot religiösa platser, övergrepp och diskriminering rapporteras fortfarande.⁹⁷ Religiösa grupper i områden där de är i minoritet uppger att de diskrimineras av myndigheter genom nekade tillstånd för byggnation eller reparation av religiösa fastigheter samt genom bristande agerande från myndigheterna vid hatbrott med religiösa motiv. Etnisk segregation i utbildningssystemet bidrar till religiös diskriminering i landets skolor, främst för personer tillhörande minoriteter. Det rapporteras om ett antal antimuslimska incidenter såsom skjutning mot och vandalism av moskéer samt verbala trakasserier mot imamer. Även kristna och judar har utsatts, den förra för vandalism av kyrkor och hotelser mot religiösa företrädare och den senare för antisemitism genom graffiti på judiska byggnader. Det judiska samfundet har även rapporterat om en signifikant ökning av antisemitiska uttalanden.⁹⁸

För mer information om religionsfrihet i Bosnien och Hercegovina rekommenderas följande rapporter:

- UD (Utrikesdepartementet), Bosnien och Hercegovina – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer: situation per den 15 maj 2021, 2021-12-01, [url](#)
- USDOS (United States Department of State), 2021 Report on International Religious Freedom: Bosnia and Herzegovina, 2022-06-02 [url](#)

3.3 Etniska minoriteter

EU-kommissionen bedömer att det legala ramverket för grundläggande rättigheter i huvudsak är på plats i Bosnien och Hercegovina, men att åtgärder kopplat till dess implementering behöver göras. Inga framsteg har gjorts mot att ta fram en nationell strategi för nationella minoriteter.⁹⁹

Samhället i Bosnien och Hercegovina är splittrat mellan de tre konstituerande folkgrupperna bosniaker, kroater och serber. Därutöver finns 17 officiella nationella minoriteter. Personer som inte identifierar sig med någon av de tre

⁹⁵ USDOS, 2021 Report on International Religious Freedom: Bosnia and Herzegovina, 2022-06-02 [url](#), s. 11–12

⁹⁶ USDOS, 2021 Report on International Religious Freedom: Bosnia and Herzegovina, 2022-06-02, [url](#), s. 1, 7; Freedom House, Annual report on political rights and civil liberties in 2021, Freedom in the World 2022 – Bosnia and Herzegovina, 2022-02-24, [url](#)

⁹⁷ USDOS, 2021 Report on International Religious Freedom: Bosnia and Herzegovina, 2022-06-02, [url](#), s. 1, 2, 8, 10, 11; Freedom House, Annual report on political rights and civil liberties in 2021, Freedom in the World 2022 – Bosnia and Herzegovina, 2022-02-24, [url](#)

⁹⁸ USDOS, 2021 Report on International Religious Freedom: Bosnia and Herzegovina, 2022-06-02 [url](#), s. 1, 2, 12–15

⁹⁹ EU-kommissionen, Commission Staff Working Document - Bosnia and Herzegovina 2022 Report, 2022-10-12, [url, s. 28, 37](#)

konstituerande folkgrupperna faller inom kategorin "andra".¹⁰⁰ Individer ur denna kategori diskrimineras institutionellt och kan inte delta fullt ut i de politiska processerna i landet. Vissa reformer har gjorts för att personer tillhörande minoritetsgrupper ska få större inflytande i det offentliga livet, däribland införandet av rådsförsamlingar för nationella minoriteter i parlamentet på stats- och entitetsnivå.¹⁰¹ Problematiken med den inbyggda diskrimineringen av minoriteter som finns i landets konstitution har emellertid ännu inte åtgärdats.¹⁰²

Trakasserier och diskriminering av minoritetsmedlemmar förekommer i alla delar av Bosnien och Hercegovina och har ökat jämfört med tidigare år. Minoritetsgrupper utsätts till exempel för diskriminering på arbetsmarknaden och inom utbildningsväsendet. Diskriminering är förbjudet enligt lag, men enligt människorättsaktivister tillämpar myndigheterna inte lagen på ett adekvat sätt.¹⁰³ Hatbrott förekommer och riktas både mot minoritetsgrupper och mot de tre konstituerande folkgrupperna. Under perioden januari till augusti 2022 rapporterades totalt 128 hatmotiverade incidenter av Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE).¹⁰⁴

Romer utgör landets största minoritet och är även den mest marginaliserade gruppen såväl ekonomiskt, socialt som politiskt. Trots garanterade mänskliga rättigheter i landets grundlag är deras åtnjutande av dessa mycket bristfällig, i synnerhet gällande landrättigheter och tillgång till bostäder, hälsovård, utbildning och arbete.¹⁰⁵ Romer, och i synnerhet romska kvinnor, är särskilt utsatta för diskriminering och arbetslösheten i denna grupp uppskattas ligga på upp emot 95 procent.¹⁰⁶

Skolsystemet följer den etniska uppdelningen i landet och bygger på diskriminerande element.¹⁰⁷ Läroplanerna och undervisningen upprätthåller den etniska uppdelningen och bland annat språk-, religions-, och historieundervisningen skiljer sig åt beroende på läroplan, däribland skildringen av kriget under 1990-talet. Det finns internationella påtryckningar för att säkerställa icke-diskriminerande och inkluderande utbildning för alla barn, däribland implementeringen av en nationell läroplan, men inga framsteg att

¹⁰⁰ The General Framework Agreement for Peace in Bosnia-Herzegovina, Annex VI, 1995-11-21, [url](#), s. 17

¹⁰¹ Europarådet, Advisory Committee on the Framework Convention for the Protection of National Minorities, Fifth Report submitted by Bosnia and Herzegovina, 2022-08-31, [url](#), s. 6; Freedom House, Annual report on political rights and civil liberties in 2021, Freedom in the World 2022 – Bosnia and Herzegovina, 2022-02-24, [url](#); UD, Bosnien och Hercegovina – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer; situationen per den 15 maj 2021, 2021-05-15, [url](#), s. 16–17

¹⁰² UI, Landguiden [betaltjänst], Demokrati och rättigheter, 2023-02-02, [url](#)

¹⁰³ USDOS, Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2022, 2023-03-20, [url](#), s. 50

¹⁰⁴ OSSE, Hate Monitor Report, August 2022, 2022-09-30, [url](#)

¹⁰⁵ UD, Bosnien och Hercegovina – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer; situationen per den 15 maj 2021, 2021-05-15, [url](#), s. 17

¹⁰⁶ USDOS, Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2022, 2023-03-20, [url](#), s. 50

¹⁰⁷ USDOS, 2021 Report on International Religious Freedom: Bosnia and Herzegovina, 2022-06-02 [url](#), s. 12

stoppa den etniska segregationen i utbildningssystemet har gjorts.¹⁰⁸ Därtill är landets åtta offentliga universitet etniskt segregerade och professorer rapporteras uttrycka sig fördomsfullt på föreläsningar samt använda sig av undervisningsmaterial som förstärker diskriminering och fördomar.¹⁰⁹

För mer information om etniska minoriteters situation i Bosnien och Hercegovina rekommenderas följande rapporter:

- Europarådet, Advisory Committee on the Framework Convention for the Protection of National Minorities. Fifth Opinion on Bosnia and Herzegovina, 2022-08-31 [url](#)
- Utrikesdepartementet (UD), Bosnien och Hercegovina – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer: situation per den 15 maj 2021, 2021-12-01, [url](#)
- USDOS (United States Department of State), Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2022, 2023-03-20, [url](#)
- OSSE, Combating Discrimination in Education, 2020-10-26, [url](#)

3.4 Utsatthet på grund av kön

Bosnien och Hercegovina har ratificerat ett antal internationella konventioner om jämställdhet och kvinnors rättigheter, däribland FN:s konvention om avskaffande av all slags diskriminering mot kvinnor (CEDAW) och Istanbulkonventionen om förebyggande och motverkande av våld mot kvinnor och våld i hemmet. Nationell lagstiftning som reglerar jämställdhet mellan könen samt förbjuder diskriminering på grund av kön finns.¹¹⁰ Därtill finns en jämställdhetsmyndighet som bevakar kvinnors åtnjutande av de mänskliga rättigheterna. Under perioden 2018–2022 fanns även en handlingsplan för jämställdhet.¹¹¹ Trots detta förekommer diskriminering av kvinnor på flera plan, mycket på grund av en bristfällig implementering av de lagar som finns, avsaknaden av rättslig harmonisering mellan politiska entiteter samt en ineffektiv övervakning.¹¹²

Samhället präglas av patriarkala strukturer och kulturella föreställningar om könsroller som försvårar kvinnors deltagande i den politiska och ekonomiska sfären.¹¹³ Kvinnans ställning är ofta underordnad mannens både offentligt och

¹⁰⁸ OSSE, Education, odaterad, [url](#); OSSE, Combating Discrimination in Education, 2020-10-26, [url](#); UD, Bosnien och Hercegovina – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer; situationen per den 15 maj 2021, 2021-05-15, [url](#), s. 14

¹⁰⁹ Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2022, 2023-03-20, [url](#), s. 25

¹¹⁰ UN Women, Country Gender Equality Profile of Bosnia and Herzegovina, 2021, [url](#), s. 11

¹¹¹ UD, Bosnien och Hercegovina – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer; situationen per den 15 maj 2021, 2021-05-15, [url](#), s. 15

¹¹² UN Women, Country Gender Equality Profile of Bosnia and Herzegovina, 2021, [url](#), s. 11

¹¹³ UN Women, Country Gender Equality Profile of Bosnia and Herzegovina, 2021, [url](#), s. 11

privat och kvinnor är underrepresenterade på ledande befattningar i politik, förvaltning och näringsliv.¹¹⁴

Våld i hemmet och könsrelaterat våld är kriminaliserat men ses ofta som en familjeangelägenhet. Kvinnor som utsätts för våldtäkt drabbas av fördomar och stigmatisering från omgivning och myndigheter, vilket leder till att många inte anmäler brottet. Våld i nära relationer anses vara ett av de största jämställdhetsproblemen och statistik visar att varannan kvinna äldre än 15 år har utsatts för någon sorts våld i hemmet. Bara 5,5 procent anmälde våldet eller bad om socialt stöd. Våld i hemmet och könsrelaterat våld ökade kraftigt under coronapandemin.¹¹⁵

Den lagliga lägsta åldern för äktenskap är 18 år, men i undantagsfall kan personer gifta sig från 16 års ålder med föräldrars medgivande. I vissa romska samhällen förekommer barnäktenskap där flickor mellan 12 och 14 år gifts bort. MR-aktivister rapporterar att tidiga äktenskap ökar samt att rättsvårdande myndigheter ofta är motvilliga till att utreda och åtala vid fall av romska barnäktenskap. Under 2022 ökade dock antalet lyckade åtal gällande människohandel av romska barn i syfte att utnyttja dem för barnäktenskap.¹¹⁶

Trots rådande diskrimineringslagstiftning samt lagar som reglerar kvinnors rätt till arbete i förhållande till graviditet, barnafödande och föräldraledighet så förekommer det att kvinnor möter multipla hinder på arbetsmarknaden. Det rapporteras även om att arbetsgivare rutinmässigt frågar kvinnor vid arbetsintervjuer om de planerar att skaffa familj snart, samt ibland kräver att kvinnor signerar skriftliga överenskommelser om att de inte avser att bli gravida inom en viss tidsram.¹¹⁷

För mer information om kvinnors situation i Bosnien och Hercegovina rekommenderas följande rapporter:

- USDOS (United States Department of State), Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2022, 2023-03-20, [url](#)
- UN Women, Moving towards the Gender Equality Index Bosnia and Herzegovina 2022, 2022, [url](#)
- UN Women, Country Gender Equality Profile of Bosnia and Herzegovina, 2021, [url](#)

¹¹⁴ UD, Bosnien och Hercegovina – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer; situationen per den 15 maj 2021, 2021-05-15, [url](#), s. 15

¹¹⁵ UD, Bosnien och Hercegovina – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer; situationen per den 15 maj 2021, 2021-05-15, [url](#), s. 15-16; USDOS, Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2021, 2022-04-12, [url](#), s. 33

¹¹⁶ USDOS, Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2022, 2023-03-20, [url](#), s. 45

¹¹⁷ USDOS, Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2022, 2023-03-20, [url](#), s. 48–49

- Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE), OSCE-led Survey on Violence Against Women: Bosnia and Herzegovina – Well-being and Safety of Women, 2019-06-20, [url](#)
- UN Women, Mapping of Sexual Violence Services in the Western Balkans and Turkey, 2019, [url](#)
- UN Women, Regional report on discrimination of Roma women in the area of healthcare, child marriages and support and protection in cases of domestic violence, 2019, [url](#)

3.5 Hbtq-personer

Sexuell aktivitet med person av samma kön avkriminaliserades 1991 i Bosnien och Hercegovina.¹¹⁸ Skydd för hbtq-personer återfinns i Bosnien och Hercegovinas lag om förbud mot diskriminering samt i lagar på entitetsnivå som kriminaliserar hatbrott på grund av kön, sexuell orientering eller könsidentitet. Trots att vissa förbättringar har gjorts i lagstiftningen är hbtq-personer en utsatt grupp. Hatpropaganda, diskriminering, våld och hot mot hbtq-personer är utbrett och mörkertalet bedöms vara stort.¹¹⁹ Var tredje hbtq-person i landet beräknas ha upplevt någon form av diskriminering eller våld.¹²⁰ Intersexuella och transpersoner är särskilt marginaliserade.¹²¹

I familjelagstiftningen på entitetsnivå erkänns varken samkönade äktenskap eller partnerskap. Transpersoner saknar möjlighet att genomgå könskorrigering operationer i landet och det erbjuds inte något offentligt stöd för operationer som genomförts utomlands.¹²²

Trots att hatbrott på grund av sexuell läggning och könsidentitet är kriminaliserat i samtliga federala enheter är tillämpningen av strafflagens bestämmelser genom åtal i dessa fall generellt otillräcklig. År 2021 dokumenterade Sarajevo Open Center (SOC) 14 dokumenterade fall av hatbrott mot hbtq-personer – en siffra som enligt organisationen inte återspeglar verkligheten eftersom rädslan för att anmäla skapar ett stort mörkertal.¹²³

Allmänheten har generellt sett haft en låg acceptans för hbtq-personer, och religiösa samfund inverkar starkt på den negativa synen på hbtq-personer i det bosnisk-hercegovinska samhället. En vanligt förekommande uppfattning har traditionellt varit att homosexualitet är en sjukdom, och i en

¹¹⁸ UNDP, Being LGBTI In Eastern Europe: Bosnia and Herzegovina Country Report. A participatory review and analysis of the legal, institutional, policy and socio-economic environment for lesbian, gay, bisexual, transgender and intersex people, and civil society, 2017-11-28, [url](#), s. 12

¹¹⁹ Bertelsmann Stiftung, BTI 2022 Country Report – Bosnia and Herzegovina, 2022-02-22, [url](#), s. 15; USDOS, Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2022, 2023-03-20, [url](#), s. 58

¹²⁰ USDOS, Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2022, 2023-03-20, [url](#), s. 57

¹²¹ EU-kommisionen, Commission Staff Working Document - Bosnia and Herzegovina 2022 Report, 2022-10-12, [url](#), s. 35

¹²² UD, Bosnien och Hercegovina – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer; situationen per den 15 maj 2021, 2021-05-15, [url](#), s. 18

¹²³ EU-kommisionen, Commission Staff Working Document - Bosnia and Herzegovina 2022 Report, 2022-10-12, [url](#), s. 35; USDOS, Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2022, 2023-03-20, [url](#), s. 58

opinionsundersökning från 2015 uttryckte många att de stödde straffrättsliga åtal av hbtq-personer. I samma opinionsundersökning uppgavs det att de allra flesta familjer inte skulle acceptera att en familjemedlem hade en normbrytande sexuell läggning eller könsidentitet och skulle avvisa eller utesluta personen på sådana grunder eller försöka ”bota” den anhöriga.¹²⁴

Myndigheterna tillät landets första Pridefestival 2019.¹²⁵ Inför 2022 års Pridefestival i Sarajevo noterades en ökning av homofobiska uttalanden i sociala medier, bland annat av politiker.¹²⁶ Kritik riktades mot de lokala myndigheterna som röstade igenom att delar av kostnaderna för säkerheten kring Pridefestivalen skulle åläggas arrangörerna, något som inte gjorts vid andra typer av sammankomster.¹²⁷

Vissa förbättringar har skett på området. Bland annat antog Bosnien och Hercegovinas ministerråd en handlingsplan för hbtq-frågor för perioden 2021–2024, vilket är landets första strategi för att förbättra rättigheter och friheter för hbtq-personer.¹²⁸ Planen utgör en grund för att verka för bland annat legalisering av samkönade partnerskap, anpassad hälsovård och social integration av transpersoner samt juridiskt erkännande av kön.¹²⁹ I april 2022 dömde en domstol i Sarajevo en tidigare parlamentsledamot för att uppvigla statliga institutioner till diskriminering mot hbtq-personer. Det var den första fällande diskrimineringsdomen i landet kopplad till sexuell orientering eller könsidentitet.¹³⁰ Framsteg har även gjorts inom åklagarväsendet, där fyra åklagarkontor i Federationen samt åklagarkontoret i Trebinje har utsedda åklagare som kontaktpersoner för brott mot hbtq-personer.¹³¹

För mer information om hbtq-personers situation i Bosnien och Hercegovina rekommenderas följande rapporter:

- SOC (Sarajevo Open Center), Pink Report 2022 – Annual Report on the State of Human Rights of LGBTI Persons in Bosnia and Herzegovina, 2022-05-23, [url](#)
- UNDP (United Nations Development Programme) Being LGBTI In Eastern Europe: Bosnia and Herzegovina Country Report. A participatory review and analysis of the legal, institutional, policy and

¹²⁴ UNDP, Being LGBTI In Eastern Europe: Bosnia and Herzegovina Country Report. A participatory review and analysis of the legal, institutional, policy and socio-economic environment for lesbian, gay, bisexual, transgender and intersex people, and civil society, 2017-11-28, [url](#), s. 6, 12-13; ERA, Written Contribution on the position of LGBTI children and children of LGBTI parents in Bosnia and Herzegovina to the UN Committee on the Rights of the Child, 2018-10-31, [url](#), s. 3

¹²⁵ Bertelsmann Stiftung, BTI 2022 Country Report – Bosnia and Herzegovina, 2022-02-22, [url](#), s. 15

¹²⁶ HRW, Bosnia and Herzegovina, Annual report on the human rights situation in 2022, 2023-01-12, [url](#)

¹²⁷ USDOS, Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2022, 2023-03-20, [url](#), s. 60

¹²⁸ Balkan Insight, Bosnia Unveils LGBT Rights Strategy, 2022-10-12, [url](#); Council of Ministers of Bosnia and Herzegovina, Council of Ministers of BiH Holds Its 54th Session, 2022-07-28, [url](#)

¹²⁹ Klix, Vijeće ministara BiH usvojilo Akcioni plan za unapređenje prava LGBT ozoba, 2022-07-31, [url](#); SOC, The 2021-2024 Action Plan for Promotion of Human Rights and Fundamental Freedoms of LGBTI People in Bosnia and Herzegovina has been adopted, 2022-07-29, [url](#)

¹³⁰ HRW, Bosnia and Herzegovina, Annual report on the human rights situation in 2022, 2023-01-12, [url](#)

¹³¹ SOC, Pink Report 2022 – Annual Report on the State of Human Rights of LGBTI Persons in Bosnia and Herzegovina, 2022-05-23, [url](#), s. 9–10

socio-economic environment for lesbian, gay, bisexual, transgender and intersex people, and civil society, 2017-11-28, [url](#)

- USDOS (United States Department of State), Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2022, 2023-03-20, [url](#)

3.6 Personer med funktionsnedsättning

Bosnien har ratificerat konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (CRPD).¹³² Lagen i båda entiteter och på nationell nivå förbjuder diskriminering av personer med fysiska, sensoriska, intellektuella och psykiska funktionsnedsättningar. Det saknas dock en enhetlig legal definition av funktionsnedsättning. Både RS och Federationen har strategier för att öka funktionsnedsatta personers rättigheter inom områden såsom hälsa, utbildning, tillgänglighet, professionell rehabilitering, anställning, social välfärd samt kultur och sport. Lagarna är dock otillräckliga och inadekvata samt brister i implementering, och personer med funktionsnedsättning utesluts ofta från beslutsfattande.¹³³

Personer med funktionsnedsättning är fortsatt en väldigt marginaliserad grupp i Bosnien och Hercegovina.¹³⁴ Diskriminering är vanligt förekommande och personer med funktionsnedsättning exkluderas från det offentliga rummet och har bristande tillgång till skola/utbildning, arbetsmarknad samt sociala och medicinska inrättningar.¹³⁵ De vanligaste formerna av diskriminering av personer med funktionsnedsättning innefattar hinder för förverkligandet av de individuella rättigheterna, försenade utbetalningar av invaliditetsersättningar, diskriminering inom anställning samt otillräcklig tillgång till socialt skydd och hälsovård.¹³⁶ Barn med funktionsnedsättning har svårt att få tillgång till lagstadgad skolundervisning. Sociala och medicinska inrättningar är dåligt anpassade. Landet rekommenderas av FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning att stärka skyddet för kvinnor och tvångsintagna med funktionsnedsättning. Dessa grupper har svårt att få tillgång till arbetsmarknaden oavsett typ av funktionsnedsättning.¹³⁷

För mer information om situationen för personer med funktionsnedsättning i Bosnien och Hercegovina rekommenderas följande rapporter:

¹³² UD, Bosnien och Hercegovina – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer; situationen per den 15 maj 2021, 2021-05-15, [url](#), s. 21

¹³³ USDOS, Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2022, 2023-03-20, [url](#), s. 60–62

¹³⁴ USDOS, Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2022, 2023-03-20, [url](#), s. 60

¹³⁵ UD, Bosnien och Hercegovina – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer; situationen per den 15 maj 2021, 2021-05-15, [url](#), s. 18–19

¹³⁶ USDOS, Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2022, 2023-03-20, [url](#), s. 31

¹³⁷ UD, Bosnien och Hercegovina – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer; situationen per den 15 maj 2021, 2021-05-15, [url](#), s. 18–19

- UD (Utrikesdepartementet), Bosnien och Hercegovina – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer: situation per den 15 maj 2021, 2021-12-01, [url](#)
- USDOS (United States Department of State), Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2022, 2023-03-20, [url](#)

3.7 Barn

Bosnien och Hercegovina har ratificerat FN:s konvention om barns rättigheter (barnkonventionen).¹³⁸ Medborgarskap erhålls vid födseln om en eller båda föräldrarna är medborgare i Bosnien och Hercegovina. Nyfödda registreras oftast direkt efter födsel av föräldrarna. Bland landets romska minoritet förekommer dock att föräldrar avstår från att registrera födsel.¹³⁹

Grundskoleutbildning är gratis och obligatorisk men ekonomiska utmaningar medför att en del barn tvingas avstå skolgång. Familjer måste själva bekosta böcker och skolutrustning. Särskilt svårt blev det under coronapandemin då undervisningen i större utsträckning bedrevs online vilket innebar att familjer även behövde bekosta teknisk utrustning, såsom internet och datorer.¹⁴⁰ Inom den romska minoriteten är andelen barn som går i skolan ännu lägre än bland övriga grupper.¹⁴¹ Barn med funktionsnedsättning har svårt att få tillgång till lagstadgad skolundervisning.¹⁴² Inte alla barn täcks av obligatorisk sjukförsäkring och marginaliserade grupper, såsom romer, utsätts för multipel diskriminering.¹⁴³

Landet har en decentraliserad utbildningsstruktur med skilda läroplaner. På 50 håll i Federationen förekommer ”två skolor under ett tak”, vilket innebär att kroatiska och bosniakiska elever går i samma skola men är fysiskt separerade på basis av deras etnicitet och således inte deltar i gemensam undervisning.¹⁴⁴ Systemet tillämpas trots att Högsta domstolen i Federationen slagit fast att det är diskriminerande. På vissa håll i RS förekommer att bosniakiska elever diskrimineras då de inte erbjuds ämnen från den bosniakiska läroplanen. Inga framsteg för att stoppa den etniska segregeringen i utbildningssystemet har gjorts.¹⁴⁵ Elever tillhörande etniska minoritetsgrupper som återvänt till sina hemområden efter kriget, upplever hinder i att få undervisning på sitt eget språk. Trots beslut från Högsta domstolen i RS om att barnen har rätt till undervisning i

¹³⁸ UD, Bosnien och Hercegovina – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer; situationen per den 15 maj 2021, 2021-05-15, [url](#), s. 21

¹³⁹ USDOS, Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2022, 2023-03-20, [url](#), s. 51

¹⁴⁰ USDOS, Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2021, 2022-04-12, [url](#), s. 28

¹⁴¹ UNICEF, Situation Analysis of Children and Adolescents in Bosnia and Herzegovina, mars 2020, [url](#), s. 15; USDOS, Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2022, 2023-03-20, [url](#), s. 52

¹⁴² UD, Bosnien och Hercegovina – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer; situationen per den 15 maj 2021, 2021-05-15, [url](#), s. 18

¹⁴³ EU-kommisionen, Commission Staff Working Document - Bosnia and Herzegovina 2022 Report, 2022-10-12, [url](#), s. 34

¹⁴⁴ OSSE, "Two Schools Under One Roof", The Most Visible Example of Discrimination in Education in Bosnia and Herzegovina, november 2018, [url](#), s. 10; UD, Bosnien och Hercegovina – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer; situationen per den 15 maj 2021, 2021-05-15, [url](#), s. 14

¹⁴⁵ UD, Bosnien och Hercegovina – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer; situationen per den 15 maj 2021, 2021-05-15, [url](#), s. 14

de nationella ämnena på bosniska har man inte vidtagit åtgärder. Samma problematik återfinns för serbiska barn i Federationen.¹⁴⁶

Arbete pågår med att reformera landets skyddssystem för att barn med funktionsnedsättningar ska placeras i familjehem istället för på institutioner.¹⁴⁷ Våld i uppfostringsyfte är vanligt förekommande i Bosnien och Hercegovina.¹⁴⁸ Våld mot barn inom familjen är förbjudet i RS men inte reglerat på nationell nivå eller i Federationen och Brčko-distriktet.¹⁴⁹ Barnäktenskap förekommer, framförallt inom den romska minoriteten.¹⁵⁰ Det förekommer att barn utsätts för människohandel, både för sexuellt utnyttjade och för organiserat tiggeri.¹⁵¹ Underrapportering av fall av våld mot barn är ett problem.¹⁵²

Staten är aktiv i sitt arbete för att främja barns rättigheter och även om vissa framsteg gjorts genom strukturella reformer kvarstår problem i implementeringen. Landet behöver också ta fram och anta en ny handlingsplan för barns skydd.¹⁵³ Ombudsmannen har det formella ansvaret att övervaka att barns rättigheter tillvaratas och att lagstiftningen tillämpas ändamålsenligt.¹⁵⁴ I sin senaste årliga rapport utfärdade Ombudsmannen en rad rekommendationer för att åtgärda och förbättra implementeringen av befintlig lagstiftning och för att standardisera barns rättigheter, varav ett flertal rör ekonomiska åtgärder såsom tillhandahållande av barnbidrag och underhållsbidrag. Fattigdom bedöms vara en av de största anledningarna till varför barns rättigheter kränks i landet, då det leder till utanförskap inom bl.a. utbildning, hälso- och sjukvård.¹⁵⁵

Ensamkommande migrantbarn är särskilt utsatta och lider bland annat svårigheter med att tillgå säkra boenden och asylproceduren.¹⁵⁶

För mer information rekommenderas följande rapporter:

- The Institution of Human Rights Ombudsman of Bosnia and Herzegovina, Annual Report on results of the activities of the Institution of Human Rights Ombudsman of BiH for 2022, [url](#)

¹⁴⁶ USDOS, Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2022, 2023-03-20, [url](#), s. 53

¹⁴⁷ UD, Bosnien och Hercegovina – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer; situationen per den 15 maj 2021, 2021-05-15, [url](#), s. 16

¹⁴⁸ UNICEF, Situation Analysis of Children and Adolescents in Bosnia and Herzegovina, mars 2020, [url](#), s. 19–20; UD, Bosnien och Hercegovina – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer; situationen per den 15 maj 2021, 2021-05-15, [url](#), s. 15

¹⁴⁹ UD, Bosnien och Hercegovina – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer; situationen per den 15 maj 2021, 2021-05-15, [url](#), s. 15–16

¹⁵⁰ USDOS, Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2022, 2023-03-20, [url](#), s. 54

¹⁵¹ UD, Bosnien och Hercegovina – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer; situationen per den 15 maj 2021, 2021-05-15, [url](#), s. 16

¹⁵² EU-kommisionen, Commission Staff Working Document - Bosnia and Herzegovina 2022 Report, 2022-10-12, [url](#), s. 24

¹⁵³ EU-kommisionen, Commission Staff Working Document - Bosnia and Herzegovina 2022 Report, 2022-10-12, [url](#), s. 34

¹⁵⁴ Bosnien och Hercegovina, The Institution of Human Rights Ombudsman of Bosnia and Herzegovina, Department for the Protection of the Rights of the Child, odaterad, [url](#)

¹⁵⁵ Ombudsmen Bosne i Hercegovine, Godisnji izvjestaj o rezultatima aktivnosti Institucije ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine za 2021. Godinu, [url](#), s. 151

¹⁵⁶ EU-kommisionen, Commission Staff Working Document - Bosnia and Herzegovina 2022 Report, 2022-10-12, [url](#), s. 34

- USDOS (United States Department of State), Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2022, 2023-03-20, [url](#)
- United Nations Children's Fund (UNICEF), Situation Analysis of Children in Bosnia and Herzegovina, March 2019, [url](#)

3.8 Rätten till liv, kroppslig integritet och personlig säkerhet

3.8.1 Dödsstraff

Bosnien och Hercegovina har ratificerat flera internationella konventioner som förbjuder dödsstraff.¹⁵⁷ Dödsstraff är helt avskaffat på nationell nivå sedan 2001. RS hade kvar dödsstraffet i sin konstitution fram till 2020, men i brottsbalken angavs ingen tillämpning.¹⁵⁸

3.8.2 Kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning

Bosnien och Hercegovinas konstitution förbjuder tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.¹⁵⁹ Konstitutionen garanterar mänskliga rättigheter och friheter och har företräde framför alla andra lagar. Konstitutionen i RS garanterar att ingen får utsättas för tortyr eller grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.¹⁶⁰ Konstitutionen i Federationen ålägger att Federationen ska säkerställa tillämpningen av internationellt erkända rättigheter och friheter, och att förbud mot tortyr, grym eller omänsklig behandling eller bestraffning gäller alla personer i territoriet.¹⁶¹

Ombudsmannen i Bosnien och Hercegovina har bland annat uppgiften att hantera klagomål kopplade till tortyr samt övervaka situationen i landet på området.¹⁶² I sin rapport från 2021 skriver Ombudsmannen att landet i praktiken inte har uppfyllt skyldigheten att etablera en nationell förebyggande mekanism för att förebygga tortyr, trots uppmaningar från FN:s kommitté mot tortyr.¹⁶³ Efter ett besök under 2019 noterade Europarådets kommitté mot tortyr

¹⁵⁷ Europarådet, Chart of signatures and ratifications of Treaty 187, [url](#); Europarådet, Chart of signatures and ratifications of Treaty 114, [url](#); United Nations Treaty Collection, 12. Second Optional Protocol to the International Covenant on Civil and Political Rights, aiming at the abolition of the death penalty, [url](#)

¹⁵⁸ UD, Bosnien och Hercegovina – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer; situationen per den 15 maj 2021, 2021-05-15, [url](#), s. 9

¹⁵⁹ Bosnia and Herzegovina's Constitution of 1995 with Amendments through 2009, [url](#), art. 2

¹⁶⁰ Bosnien och Hercegovina, Ombudsmen Bosne i Hercegovine, Specijalni izvještaj o stanju u prostorijama za zadržavanje u pojedinim policijskim upravama u Bosni i Hercegovini, 2019-03-01, [url](#), s. 11

¹⁶¹ Bosnien och Hercegovina, Ombudsmen Bosne i Hercegovine, Specijalni izvještaj o stanju u prostorijama za zadržavanje u pojedinim policijskim upravama u Bosni i Hercegovini, 2019-03-01, [url](#), s. 11

¹⁶² Bosnien och Hercegovina, The Institution of Human Rights Ombudsman of Bosnia and Herzegovina, Role and Function, odaterad, [url](#)

¹⁶³ Ombudsmen Bosne i Hercegovine, Godisnji izvještaj o rezultatima aktivnosti Institucije ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine za 2021. godinu, [url](#), s. 130; UD, Bosnien och Hercegovina – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer; situationen per den 15 maj 2021, 2021-05-15, [url](#), s. 9

uppgifter om att brottsmisstänkta i Federationen hade utsatts för fysiskt våld såsom slag, sparkar, slag med batonger eller andra tillhyggen och elchocker men även sexuella övergrepp. Illabehandlingen, som främst noterats i Sarajevo kanton, ska ha begåtts av brottsutredare i syfte att få de misstänkta att erkänna, samt av speciella ingripande enheter vid tidpunkten för gripandet av brottsmisstänkta. Situationen i RS uppgavs ha förbättrats betydligt sedan de tidigare besöken 2012 och 2015. Trots detta noterades ett antal anklagelser om fysisk och psykisk illabehandling av brottsmisstänkta, främst i rurala områden i RS.¹⁶⁴ Myndigheternas utredningar av anklagelser om polisvåld bedöms inte som effektiva och strafffrihet inom polisen anses vara utbredd.¹⁶⁵ Fängelseförhållandena varierar i olika delar av landet, men når generellt inte upp till EU-standard.¹⁶⁶

Bosnien och Hercegovina är ett genomfartsland för många migranter och asylsökande som försöker ta sig vidare till EU. Trots detta blir många strandade i Bosnien och Hercegovina, där de flesta lever i utsatta förhållanden. Många migranter vittnar om att de utsätts för våld av lokala myndigheter och av kroatiska gränsvakter som regelbundet anklagas för illegala s.k. ”push-backs” i syfte att tvinga migranter ut från landets territorium.¹⁶⁷ Det förekommer att migranter, i synnerhet barn, utsätts för våld och sexuella övergrepp av bland annat smugglare.¹⁶⁸ Landet är också ursprungs-, genomfarts- och destinationsland för människohandel för sexuella ändamål, tvångarbete, tiggeri och tvångsäktenskap. Global Slavery Index 2020 uppskattar att cirka 12 000 personer i landet lever i någon form av modernt slaveri. 80 procent av dessa är kvinnor och flickor. Romer är överrepresenterade i statistiken och många är minderåriga. Den straffrättsliga regleringen av människohandel är inte harmoniserad mellan statlig nivå och entitetsnivå. I januari 2020 antog ministerrådet en strategi för att motverka människohandel.¹⁶⁹

För mer information rekommenderas följande rapport:

- European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment (CPT), Report to the Government of Bosnia and Herzegovina on the visit to Bosnia and Herzegovina carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment of Punishment (CPT) from 11 to 21 June 2019, 2021-09-14, [url](#)

¹⁶⁴ CPT, Report to the Government of Bosnia and Herzegovina on the visit to Bosnia and Herzegovina carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment of Punishment (CPT) from 11 to 21 June 2019, 2021-09-14, [url](#), s. 4

¹⁶⁵ USDOS, Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2022, 2023-03-20, [url](#), s. 2, 7

¹⁶⁶ UD, Bosnien och Hercegovina – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer; situationen per den 15 maj 2021, 2021-05-15, [url](#), s. 9

¹⁶⁷ Freedom House, Annual report on political rights and civil liberties in 2021, Freedom in the World 2022 – Bosnia and Herzegovina, 2022-02-24, [url](#)

¹⁶⁸ Save the Children, Wherever we go, Someone does us Harm: Violence against refugee and migrant children arriving in Europe through the Balkans, 2022, [url](#), s. 10–12

¹⁶⁹ UD, Bosnien och Hercegovina – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer; situationen per den 15 maj 2021, 2021-05-15, [url](#), s. 9

3.8.3 Våldsnivåer till följd av väpnade konflikter eller andra motsättningar

Det förekommer inga omständigheter som medför att Migrationsverket har anledning att ta ställning till huruvida det i utlänningsrättslig mening råder väpnad konflikt eller andra svåra motsättningar av våldsam art i Bosnien och Hercegovina.

3.8.4 Miljökatastrofer

Det råder inte några omfattande miljökatastrofer i Bosnien och Hercegovina.

4. Myndigheternas förmåga att garantera grundläggande fri- och rättigheter

4.1 Rätts- och säkerhetssektorns funktionalitet och integritet

Rättsvårdande myndigheter finns på plats i Bosnien och Hercegovina och åtnjuter demokratisk legitimitet.¹⁷⁰ Enligt Europarådet är Bosnien och Hercegovinas rättssystem det mest komplexa och decentraliserade i Europa, med fyra rättssystem som har utvecklats parallellt (ett på statsnivå, ett i vardera entitet och ett i Brčko-distriktet). På statlig nivå finns endast en konstitutionsdomstol samt en statsdomstol och åklagarkammare som hanterar mer omfattande fall av krigsförbrytelser, korruption och organiserad brottslighet.¹⁷¹ Den komplexa strukturen i landets konstitution med institutionell fragmentering och frekventa tvister om fördelning av kompetens mellan olika förvaltningsnivåer har bidragit till en svår situation på rättsstatsområdet, inte minst i förhållande till skyddet av de lagstiftade mänskliga rättigheterna.¹⁷²

Polisen och de rättsvårdande myndigheternas arbete regleras på ett flertal områden, bland annat i förhållande till gripanden av personer, behandling och utredning av frihetsberövade personer samt deras tillgång till rättshjälp, tolkning och översättning. Generellt sett respekterar myndigheterna dessa rättigheter. Det finns ett fungerande borgenssystem och man tillämpar

¹⁷⁰ UD, Bosnien och Hercegovina – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer; situationen per den 15 maj 2021, 2021-05-15, [url](#), s. 2–4, 8, 15–17; EU-kommisionen, Commission Staff Working Document - Bosnia and Herzegovina 2022 Report, 2022-10-12, [url](#), s. 9–12, 28–46, 50–55; USDOS, Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2022, 2023-03-20, [url](#), s. 1–4, 10–12, 39

¹⁷¹ UD, Bosnien och Hercegovina – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer; situationen per den 15 maj 2021, 2021-05-15, [url](#), s. 2

¹⁷² Preibe, Reinhard, Expert Report on Rule of Law Issues in Bosnia and Herzegovina, 2019-12-05, [url](#), s. 3–4; UD, Bosnien och Hercegovina – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer; situationen per den 15 maj 2021, 2021-05-15, [url](#), s. 4

principen om oskuldspresumption i brottsfall.¹⁷³ Polisfunktionen är i hög grad fragmenterad och det finns stora brister i koordination mellan de olika polisorganen. Därtill finns ett antal integritetshotande faktorer såsom politiskt inflytande, en kultur av korruption och brister i kompetens, agerande och bemötande av samhällets särskilt utsatta grupper (som till exempel hbtq-personer, våldsutsatta kvinnor och barn samt etniska och religiösa minoriteter). Sammantaget kan detta försvåra för enskilda medborgare att tillgodogöra sig sina rättigheter. Det bedrivs dock förbättringsarbeten som adresserar dessa problem. Det finns uppgifter om grova övergrepp från polispersonal, främst i samband med frihetsberövanden och förhör i syfte att tvinga fram erkännanden. Under förra året gav regeringen träning till polis och säkerhetsstyrkor för att bekämpa övergrepp och korruption samt främja respekten för mänskliga rättigheter. Interna kontrollmekanismer finns därtill på plats, men deras oberoende och effektivitet kan ifrågasättas.¹⁷⁴

Åklagar- respektive domstolsväsendet finns representerat över hela Bosnien och Hercegovina. Grundlagen fastställer rätten till en opartisk prövning i civil- och brottmål, men det förekommer att etniskt jäv, politiska partier och organiserad brottslighet påverkar rättssystemet, både på entitets- och statlig nivå. Samma faktorer utmanar domstolars och åklagares självständighet, oberoende och opartiskhet. Rättssektorn är ett prioriterat politiskt område för reformarbete. Kapacitetsbrister uppstår dock inom domstolsväsendet till följd av ineffektiv administration och svåra jurisdiktionsfrågor. Det finns en bristande harmonisering av rättspraxis på grund av uppdelningen med fyra högsta rättsliga instanser, vilket leder till lägre effektivitet och stora ärendebalanser. Till detta kommer en tradition av otillbörligt inflytande från politiska aktörer och inflytelserika kriminella element. Den utbredda korruptionen påverkar såväl den faktiska integriteten hos rättsväsendets institutioner som allmänhetens förtroende för dessa.¹⁷⁵

Det finns mekanismer på plats för att utreda och lagföra korruption och det har förekommit åtal och domar i fall rörande korruption på hög nivå. Trots detta förblir de övergripande insatserna obetydliga på grund av operativ ineffektivitet och politisk inblandning. Under 2022 väckte statsåklagaren endast ett åtal

¹⁷³ USDOS, Country Report on Human Rights Practices Bosnia and Herzegovina 2021, 2022-04-12, [url](#), s. 28–29; USDOS, Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2022, 2023-03-20, [url](#), s. 10-12

¹⁷⁴ EU-kommisionen, Commission Staff Working Document - Bosnia and Herzegovina 2022 Report, 2022-10-12, [url](#), s. 16-22; USDOS, Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2022, 2023-03-20, [url](#), s. 2, 6, 7, 39, 45, 50; UD, Bosnien och Hercegovina – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer; situationen per den 15 maj 2021, 2021-05-15, [url](#), s. 4–5, 9; CPT, Report to the Government of Bosnia and Herzegovina on the visit to Bosnia and Herzegovina carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment of Punishment (CPT) from 11 to 21 June 2019, 2021-09-14, [url](#), s. 4; USDOS, 2021 Report on International Religious Freedom: Bosnia and Herzegovina, 2022-06-02 [url](#), s. 12, 38

¹⁷⁵ EU-kommisionen, Commission Staff Working Document - Bosnia and Herzegovina 2022 Report, 2022-10-12, [url](#), s. 16–22; USDOS, Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2022, 2023-03-20, [url](#), s. 2, 6, 39, 40; UD, Bosnien och Hercegovina – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer; situationen per den 15 maj 2021, 2021-05-15, [url](#), s. 4–5, 9; CPT, Report to the Government of Bosnia and Herzegovina on the visit to Bosnia and Herzegovina carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment of Punishment (CPT) from 11 to 21 June 2019, 2021-09-14, [url](#), s. 4

gällande högprofilskorruption.¹⁷⁶ Både Europarådet och EU-kommissionen rapporterar att för lite görs för att stärka rättsväsendet i landet och bekämpa korruption och organiserad brottslighet.¹⁷⁷ Enligt Transparency International har antalet korruptionsutredningar visat på en nedåtgående trend, framförallt i RS och Federationen. Det finns indikationer på att tillsättningar och befordringar av domare och åklagare inte är meritbaserade, vilket påverkar allmänhetens förtroende för rättsväsendet negativt.¹⁷⁸ Internationella sanktioner har införts mot bland annat statsåklagaren Diana Kajmaković som anklagas för kopplingar till organiserad brottslighet, liksom tidigare chefen för säkerhetstjänsten Osman Mehmedagić.¹⁷⁹

Det finns en fristående ombudsmannaorganisation i landet som tar emot klagomål från enskilda om kränkningar och kan utfärda icke-bindande rekommendationer. Platserna i institutionen är jämnt fördelade mellan de tre konstituerande folkgrupperna. Institutionen saknar resurser för att fungera effektivt och därtill krävs konsensus mellan de tre ombudspersonerna vid hanteringen av klagomål, vilket utgör ett hinder vid adresserandet av känsliga människorättsfrågor.¹⁸⁰

För mer information om rätts- och säkerhetssektorn i Bosnien och Hercegovina rekommenderas följande rapporter:

- EU-kommissionen, Commission Staff Working Document - Bosnia and Herzegovina 2022 Report, 2022-10-02, [url](#)
- Europarådet, Groups of States against Corruption (GRECO), Fourth Evaluation Round. Corruption prevention in respect of members of parliament, judges and prosecutors, 2022-09-01, [url](#)
- USDOS (US Department of State), Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2022, 2023-03-20, [url](#)

¹⁷⁶ EU-kommissionen, Commission Staff Working Document - Bosnia and Herzegovina 2022 Report, 2022-10-12, [url](#), s. 8; USDOS, Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2022, 2023-03-20, [url](#), s. 38

¹⁷⁷ Council of Europe, Outcome of Proceedings, Enlargement and Stabilisation and Association Process – Council conclusions, 2022-12-13 [url](#), s. 31; EU-kommissionen, Commission Staff Working Document - Bosnia and Herzegovina 2022 Report, 2022-10-12, [url](#), s. 16–19

¹⁷⁸ USDOS, Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2022, 2023-03-20, [url](#), s. 40; USDOS Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2021, 2022-04-12, [url](#), s. 29–30; EU-kommissionen, Commission Staff Working Document - Bosnia and Herzegovina 2022 Report, 2022-10-12, [url](#), s. 20

¹⁷⁹ UI, Landguiden, Kalendarium, odaterad, [url](#) [betaltjänst]

¹⁸⁰ UD, Bosnien och Hercegovina – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer; situationen per den 15 maj 2021, 2021-05-15, [url](#), s. 4; USDOS, Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2022, 2023-03-20, [url](#), s. 43

5. Non-refoulement

Bosnien och Hercegovina har undertecknat såväl 1951 års Genèvekonvention som 1967 års New York-protokoll.¹⁸¹ I artikel 6 i den nationella lagstiftningen om asyl och temporärt skydd stadgas ett uttryckligt förbud mot refoulement.¹⁸²

Bosnien och Hercegovina har inte traditionellt sett varit en destination för migranter och asylsökande, däremot ett transitland på Balkanruten för att ta sig mot EU.¹⁸³ Efter några år av höga antal av migranter och asylsökande tycktes trenden ha vänt enligt rapporter från 2022. Antalet personer som kom in i landet illegalt år 2021 var betydligt lägre än 2018 och 2019.¹⁸⁴ I september 2022 befann sig cirka 2 700 migranter och flyktingar i landet, varav fler än 700, inkluderat ensamkommande barn och familjer, levde under otillfredsställande förhållanden utan tillgång till grundläggande service.¹⁸⁵ En stor andel migranter och asylsökande registreras i tillfälliga mottagningscenter.¹⁸⁶ Lokala myndigheter i vissa kantoner har tidigare infört restriktioner för migranter att röra sig fritt. I RS hindrar myndigheterna fortfarande migranter från fri rörelse inom entiteten.¹⁸⁷ Såväl EU som icke-statliga organisationer (NGO:er) uppger att Bosnien och Hercegovinas regering har misslyckats med att hantera migrations- och flyktingfrågan och därmed även att skydda flyktingars och migranternas rättigheter.¹⁸⁸ Så kallade ”push-backs” från Kroatien har försatt många migranter och flyktingar i osäkra förhållanden vid gränsen.¹⁸⁹ Bosnien och Hercegovina uppges även utföra så kallade ”push-backs” mot grannländerna och det rapporteras om personer som drunknat i försök att korsa floder i landet.¹⁹⁰

Den icke-statliga organisationen Cooperative for Assistance and Relief Everywhere (CARE) uppger att endast ett litet antal av de som söker asyl får status som asylsökande i landet och därmed de rättigheter som följer. De beskriver möjligheten att beviljas asyl i Bosnien och Hercegovina som nästintill

¹⁸¹ UNHCR, State Parties to the 1951 Convention relating to the Status of Refugees and the 1967 Protocol, [url](#)

¹⁸² Bosnien och Hercegovina, Law on Asylum, 2016-02-19, [url](#), art. 6

¹⁸³ Frontex, Migratory Routes – Western Balkan Route, odaterad, [url](#)

¹⁸⁴ EU-kommisionen, Commission Staff Working Document - Bosnia and Herzegovina 2022 Report, 2022-10-12, [url](#), s. 46

¹⁸⁵ European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations, Bosnia and Herzegovina – Factsheet, odaterad, [url](#)

¹⁸⁶ EU-kommisionen, Commission Staff Working Document - Bosnia and Herzegovina 2022 Report, 2022-10-12, [url](#), s. 46; CARE, , Situation Assessment About the Needs of Refugees, Migrants and Asylum Seekers in B&H, 2021-07, [url](#), s. 11

¹⁸⁷ USDOS, Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2022, 2023-03-20, [url](#), s. 27–28

¹⁸⁸ EU-kommisionen, Commission Staff Working Document - Bosnia and Herzegovina 2022 Report, 2022-10-12, [url](#), s. 45; IOM, Forced Movement of Migrants in Bosnia Sparks Warning of Humanitarian Emergency, 2019-10-17, [url](#); Amnesty International, Bosnia: Decision to confine thousands of migrants into camp inhumane and puts lives at risk, 2020-03-27, [url](#); HRW, To Help Migrants in Bosnia and Herzegovina, Tackle EU Abuses, 2021-02-20, [url](#)

¹⁸⁹ European Council on Refugees and Exiles (ECRE), Balkan Route: Arrivals to EU Up – Pushbacks and Violations Continue, ECtHR Rulings Against Hungary and Croatia, 2023-01-27, [url](#)

¹⁹⁰ ECRE, Balkan Route: Ongoing Systematic Violence and Pushbacks Across Balkans, Frontex to Assist North Macedonia in "Border Management", Bulgaria Sees Deadly Incident Leaving 18 Afghans Dead, 2023-03-03, [url](#)

omöjlig.¹⁹¹ Asylprocessen i Bosnien och Hercegovina är lång och ineffektiv med begränsad tillgång och endast personer som bjuds in av ansvariga myndigheter får lov att registrera en ansökan. Därför väljer många att överge asylprocessen innan processen hunnit påbörjas.¹⁹² Endast 90 personer lämnade in en asylansökan under första halvan av 2022 trots att 11 881 personer uttryckt en intention att söka asyl. Landets myndigheter fattade totalt 35 beslut. Av dessa återfanns inga beviljande av flyktingstatus och endast 12 beviljande av alternativ skyddsstatus.¹⁹³ Myndigheterna har en restriktiv inställning vid bedömning av asylskäl och trots att möjligheten att överklaga finns så saknar domstolarna expertis på området, varför de ofta vidhåller beslutet från första instans.¹⁹⁴

Trots att tillgång till territoriet i stort respekteras för de personer som anländer till Bosnien och Hercegovina landvägen, finns det fall där personer som anlät via flyg inte tillåts inträde i landet. De har därmed de facto nekats tillgång till asylprocessen, trots en uttryckt rädsla för återvändande till hemlandet, och riskerar därmed refoulement. Därtill har bosnisk-hercegovinska myndigheter misslyckats med att etablera en plan för skydd till ukrainska flyktingar i enlighet med EU:s massflyktsdirektiv. Istället ansöker de flesta ukrainare om tillfälliga uppehållstillstånd på humanitära skäl, vilket exkluderar dem från ett flertal rättigheter, såsom rätt till anställning, sjukvård och utbildning, och placerar dem i ett rättsligt limbo.¹⁹⁵

Det brister i tillgång till rättigheter och service för asylsökande och personer som omfattas av internationellt skydd, däribland utbildning, hälsovård, rättshjälp, sysselsättning och grundläggande social service. I många tillfälliga mottagningscenter är det frivilligorganisationer och volontärer som erbjuder service, inkluderat rättshjälp. På grund av restriktioner kopplat till covid-19 har dessa aktörer haft begränsad möjlighet att erbjuda sina tjänster. Det finns en akut brist på boende för personer tillhörande utsatta kategorier och personer med särskilda behov, däribland barnfamiljer, hbtq-personer samt offer för könsbaserat våld och människohandel.¹⁹⁶

I augusti 2022 hade UNHCR kännedom om 50 personer som riskerade statslöshet. UNHCR bistår i specifika ärenden för att underlätta registrering av födsel och medborgarskap, samt genom att förespråka rättsliga ändringar för att minska antalet personer som riskerar statslöshet.¹⁹⁷

¹⁹¹ CARE, Situation Assessment About the Needs of Refugees, Migrants and Asylum Seekers in B&H, 2021-07, [url](#), s. 25

¹⁹² USDOS, Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2021, 2022-04-12, [url](#), s. 23

¹⁹³ HRW, Bosnia and Herzegovina, Annual report on the human rights situation in 2022, [url](#)

¹⁹⁴ USDOS, Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2021, 2022-04-12, [url](#), s. 23

¹⁹⁵ USDOS, Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2022, 2023-03-20, [url](#), s. 31, 34

¹⁹⁶ USDOS, Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2021, 2022-04-12, [url](#), s. 24

¹⁹⁷ USDOS, Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2022, 2023-03-20, [url](#), s. 34

Bosnien och Hercegovina har gjort vissa framsteg på migrationsområdet, bland annat har ministeriet för säkerhet fortsatt sitt arbete med att förbättra förhållandena samt ta över ansvaret för att hantera migrationen. Landet har flertalet strategier kring migration på plats och lagstiftningen är i stort i linje med EU:s regelverk. Avsaknaden av harmoniserad lagstiftning samt svagt samarbete och koordinering mellan olika instanser leder till en otillfredsställande implementering av lagstiftningen.¹⁹⁸

¹⁹⁸ EU-kommissionen, Commission Staff Working Document - Bosnia and Herzegovina 2022 Report, 2022-10-12, [url](#), s. 37

Källförteckning

Elektroniska källor

Amnesty International, Amnesty International Report 2021 – Bosnia and Herzegovina, 2022-03-29, [url](#) (hämtad 2023-03-08)

Amnesty International, Bosnia: Decision to confine thousands of migrants into camp inhumane and puts lives at risk, 2020-03-27, [url](#) (hämtad 2023-03-14)

Balkan Insight, Bosnia Finally Forms State-Level Government, 2023-01-25, [url](#) (hämtad 2023-03-08)

Balkan Insight, Bosnia Remains Hostage to Old, Obsolete Narratives, 2019-10-28, [url](#) (hämtad 2023-03-06)

Balkan Insight, Bosnian Serb Leader Vows to Defy International Envoy Over Property Law, 2023-02-28, [url](#) (hämtad 2023-03-08)

Balkan Insight, Govt Formation in Bosnia's Federation Entity Hits Stalemate, 2023-02-01, [url](#) (hämtad 2023-03-08)

Balkan Insight, Bosnians Pass Key Milestone in Country's Journey Towards EU, 2022-12-16, [url](#) (hämtad 2023-03-07)

Balkan Insight, Bosnia Unveils LGBT Rights Strategy, 2022-10-12, [url](#) (hämtad 2023-03-10)

Balkan Insight, Ethnic Parties Reassert Grip on Bosnia's Mostar at Landmark Election, 2020-12-23, [url](#) (hämtad 2023-09-17)

BBC, Monitoring BBC, Briefing: Bosnian UN vote against Russia 'illegal', says Serb leader Dodik, 2023-02-24, [url](#) [betaltjänst], (hämtad 2023-03-20)

BBC, Monitoring BBC, Analysis: Ukraine war one year on, pressure mounts on Western Balkans, 2023-02-22, [url](#) [betaltjänst], (hämtad 2023-03-20)

Bertelsmann Stiftung, BTI 2022 Country Report – Bosnia and Herzegovina, 2022-02-22, [url](#) (hämtad 2023-03-06)

Bosnien och Hercegovina, The Constitutional Court of Bosnia and Herzegovina, Bosnia and Herzegovina constitution, 2009, [url](#) (hämtad 2023-03-21)

Bosnien och Hercegovina, Council of Ministers of Bosnia and Herzegovina, House of Representatives Confirms New Council of Ministers of BiH, 2023-01-25, [url](#) (hämtad 2023-03-07)

Bosnien och Hercegovina, Council of Ministers of Bosnia and Herzegovina, Council of Ministers of BiH Holds Its 54th Session, 2022-07-28, [url](#) (hämtad 2023-03-13)

Bosnien och Hercegovina, The Institution of Human Rights Ombudsman of Bosnia and Herzegovina, Department for the Protection of the Rights of the Child, odaterad, [url](#) (hämtad 2023-03-13)

Bosnien och Hercegovina, The Institution of Human Rights Ombudsman of Bosnia and Herzegovina, Role and Function, odaterad, [url](#) (hämtad 2023-03-14)

Bosnien och Hercegovina, Law on Asylum, 2016-02-19, [url](#) (hämtad 2023-03-14)

Bosnien och Hercegovina, Ombudsmen Bosne i Hercegovine, Godisnji izvještaj o rezultatima aktivnosti Institucije ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine za 2021. godinu, mars 2022, [url](#) (hämtad 2023-03-14)

Bosnien och Hercegovina, Ombudsmen Bosne i Hercegovine, Specijalni izvještaj o stanju u prostorijama za zadržavanje u pojedinim policijskim upravama u Bosni i Hercegovini, 2019-03-01, [url](#) (hämtad 2023-06-07)

Bosnien och Hercegovina, Parliamentary assembly of Bosnia and Herzegovina, Tko je tko, Saziv 2022–2026, odaterad, [url](#) (hämtad 2023-03-08)

Bosnien och Hercegovina, Presidency of Bosnia and Herzegovina, Biographies, 2022-11-16, [url](#) (hämtad 2023-03-07)

CARE (Cooperative for Assistance and Relief Everywhere), Situation Assessment About the Needs of Refugees, Migrants and Asylum Seekers in B&H, 2021-07, [url](#) (hämtad 2023-03-15)

Council of Europe, Outcome of Proceedings, Enlargement and Stabilisation and Association Process – Council conclusions, 2022-12-13, [url](#) (hämtad 2023-03-16)

Council of Europe, Advisory Committee on the Framework Convention for the Protection of National Minorities, Fifth Report submitted by Bosnia and Herzegovina, 2022-08-31, [url](#) (hämtad 2023-03-10)

Council of Europe, Local and regional democracy in Bosnia and Herzegovina, 2019-10-31, [url](#) (hämtad 2023-03-06)

Council of Europe, Chart of signatures and ratifications of Treaty 114, odaterad, [url](#) (hämtad 2023-03-14)

Council of Europe, Chart of signatures and ratifications of Treaty 187, odaterad, [url](#) (hämtad 2023-03-14)

ECRE (European Council on Refugees and Exiles), Balkan Route: Arrivals to EU Up – Pushbacks and Violations Continue, ECtHR Rulings Against Hungary and Croatia, 2023-01-27, [url](#) (hämtad 2023-03-14)

ERA (LGBTI Equal Rights Association for Western Balkans and Turkey), Written Contribution on the position of LGBTI children and children of LGBTI parents in Bosnia and Herzegovina to the UN Committee on the Rights of the Child, 2018-10-31, [url](#) (hämtad 2023-03-13)

EU, Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/32/EU av den 26 juni 2013 om gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd, 2013-06-26, [url](#) (hämtad 2023-03-02)

European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment (CPT), Report to the Government of Bosnia and Herzegovina on the visit to Bosnia and Herzegovina carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment of Punishment (CPT) from 11 to 21 June 2019, 2021-09-14, [url](#) (hämtad 2023-03-14)

European commission, Commission Staff Working Document - Bosnia and Herzegovina 2022 Report, 2022-10-12, [url](#) (hämtad 2023-03-09)

European Union External Action, Bosnia and Herzegovina: Statement by the Spokesperson on the vote in Republika Srpska, 2022-02-10, [url](#) (hämtad 2023-03-20)

European Union Force in BiH (EUFOR), Operation Althea, EUFOR Reserve Activation 2022, 2022-02-24, [url](#) (hämtad 2023-03-06)

European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations, Bosnia and Herzegovina – Factsheet, odaterad, [url](#) (hämtad 2023-03-14)

Freedom House, Annual report on political rights and civil liberties in 2021, Freedom in the World 2022 – Bosnia and Herzegovina, 2022-02-24, [url](#) (hämtad 2023-03-07)

Frontex, Migratory Routes – Western Balkan Route, odaterad, [url](#) (hämtad 2023-03-14)

The Guardian, Bosnia is at risk of becoming a failed state. Does the EU want that on its doorstep?, 2019-11-12, [url](#) (hämtad 2023-03-06)

HRW (Human Rights Watch), Bosnia and Herzegovina, Annual report on the human rights situation in 2022, 2023-01-12, [url](#) (hämtad 2023-08-13)

HRW (Human Rights Watch), Bosnia and Herzegovina, Annual report on the human rights situation in 2021, 2022-01-13, [url](#) (hämtad 2023-03-08)

HRW (Human Rights Watch), To Help Migrants in Bosnia and Herzegovina, Tackle EU Abuses, 2021-02-20, [url](#) (hämtad 2023-03-14)

HRW (Human Rights Watch), Bosnia and Herzegovina: Ethnic Discrimination a Key Barrier, 2019-12-12, [url](#) (hämtad 2023-03-06)

IOM (International Organization for Migration), Forced Movement of Migrants in Bosnia Sparks Warning of Humanitarian Emergency, 2019-10-17, [url](#) (hämtad 2023-03-14)

Klix, Vijeće ministara BiH usvojilo Akcioni plan za unapređenje prava LGBT ozoba, 2022-07-31, [url](#), (hämtad 2023-03-10)

OHR (Office of the High Representative for Bosnia and Herzegovina), 62nd report of the High Representative for Implementation of the Peace Agreement on Bosnia and Herzegovina to the Secretary-General, 2022-11-02, [url](#) (hämtad 2023-03-06)

OHR (Office of the High Representative for Bosnia and Herzegovina), 60th Report of the High Representative for Implementation of the Peace Agreement on Bosnia and Herzegovina to the Secretary-General of the United Nations, 2021-11-05, [url](#) (hämtad 2023-03-07)

OHR (Office of the High Representative for Bosnia and Herzegovina), 51st Report of the High Representative for Implementation of the Peace Agreement on Bosnia and Herzegovina to the Secretary-General of the United Nations, 2017-05-17, [url](#) (hämtad 2023-03-07)

OHR (Office of the High Representative for Bosnia and Herzegovina), Constitution of the Federation of Bosnia and Herzegovina, 1994-07-21, [url](#) (hämtad 2020-09-03)

OHR (Office of the High Representative for Bosnia and Herzegovina), Constitution of Republika Srpska - Revised Text (Constitution and Amendments I-LXV), 1992-03-16, [url](#) (hämtad 2023-03-07)

OHR (Office of the High Representative for Bosnia and Herzegovina), High Representative Decision Enacting Amendments to the Constitution of the Federation of Bosnia and Herzegovina (no. 06/22), 2022-10-05, [url](#) (hämtad 2023-03-06)

OSSE (Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa), Bosnia and Herzegovina, General Elections 2 October 2022: Final report, 2023-02-02, [url](#) (hämtad 2023-03-21)

OSSE (Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa), Hate Monitor Report, August 2022, 2022-09-30, [url](#) (hämtad 2023-03-10)

OSSE (Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa), Combating Discrimination in Education, 2020-10-26, [url](#) (hämtad 2023-03-09)

OSSE (Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa), ”Two Schools Under One Roof”, The Most Visible Example of Discrimination in Education in Bosnia and Herzegovina, november 2018, [url](#) (hämtad 2023-03-13)

OSSE (Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa), The General Framework Agreement for Peace in Bosnia-Herzegovina, 1995-11-21, [url](#) (hämtad 2023-03-06)

Preibe, Reinhard m.fl., Expert Report on Rule of Law Issues in Bosnia and Herzegovina, 2019-12-05, [url](#) (hämtad 2023-03-14)

RFE/RL (Radio Free Europe Radio Liberty), Germany Suspends Funds For Bosnian Serb Entity’s Infrastructure Projects Over Leaders’ Policies, 2022-07-04, [url](#) (hämtad 2023-03-20)

RFE/RL (Radio Free Europe Radio Liberty), EU Threatens Bosnian Serb Leaders With Sanctions Over Seccessionist Bod, ’Inflammatory Rhetoric’, 2022-01-11, [url](#) (hämtad 2023-03-20)

Regional Cooperation Council, Balkan Barometer 2022, 2022, [url](#) (hämtad 2023-03-07)

RSF (Reporters Without Borders), Bosnia-Herzegovina, odaterad, [url](#) (hämtad 2023-03-08)

Sarajevo Times, The European Parliament asked the EU to impose Sanctions on Dodik, 2023-01-18, [url](#) (hämtad 2023-03-20)

Save the Children, Wherever we go, Someone does us Harm: Violence against refugee and migrant children arriving in Europé through the Balkans, 2022, [url](#) (hämtad 2023-03-14)

SOC (Sarajevsko Open Center), The 2021-2024 Action Plan for Promotion of Human Rights and Fundamental Freedoms of LGBTI People in Bosnia and Herzegovina has been adopted, 2022-07-29, [url](#) (hämtad 2023-03-13)

SOC (Sarajevo Open Center), Pink Report 2022 – Annual Report on the State of Human Rights of LGBTI Persons in Bosnia and Hercegovina, 2022-05-23, [url](#) (hämtad 2023-03-13)

Storbritannien, United Kingdom Government, UK announces sanctions under Bosnia and Herzegovina sanctions regime: 11 April 2022, 2022-04-11, [url](#) (hämtad 2023-03-20)

Transparency International, Corruption Perceptions Index 2022, [2022], [url](#) (hämtad 2023-03-07)

UD (Utrikesdepartementet), Bosnien och Hercegovina – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer; situationen per den 15 maj 2021, 2021-05-15, [url](#) (hämtad 2022-03-07)

UI (Utrikespolitiska institutet), Landguiden, Modern historia, 2023-03-17, [url](#) [betaltjänst], (hämtad 2023-03-17)

UI (Utrikespolitiska institutet), Landguiden, Demokrati och rättigheter, 2023-02-02, [url](#) [betaltjänst], (hämtad 2023-03-07)

UI (Utrikespolitiska institutet), Landguiden, Aktuell politik, 2022-11-22, [url](#) [betaltjänst], (hämtad 2023-03-08)

UI (Utrikespolitiska institutet), Landguiden, Politiskt system, 2022-11-22, [url](#) [betaltjänst], (hämtad 2023-03-06)

UI (Utrikespolitiska institutet), Landguiden, Kalendarium, odaterad, [url](#) [betaltjänst], (hämtad 2023-03-07)

UNDP (United Nations Development Program), Being LGBTI In Eastern Europe: Bosnia and Herzegovina Country Report. A participatory review and analysis of the legal, institutional, policy and socio-economic environment for lesbian, gay, bisexual, transgender and intersex people, and civil society, 2017-11-28, [url](#) (hämtad 2023-03-10)

UNICEF (United Nations Children's Fund), Situation Analysis of Children and Adolescents in Bosnia and Herzegovina, mars 2020, [url](#) (hämtad 2023-03-21)

United Nations Treaty Collection, 12. Second Optional Protocol to the International Covenant on Civil and Political Rights, aiming at the abolition of the death penalty, [url](#) (hämtad 2023-03-14)

UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees), State Parties to the 1951 Convention relating to the Status of Refugees and the 1967 Protocol, [url](#) (hämtad 2023-03-14)

UNSC (United Nations Security Council), Security Council Report, November 2022 Monthly Forecast, Bosnia and Herzegovina, 2022-10-31, [url](#) (hämtad 2023-03-16)

UNSC (United Nations Security Council), Letter dated 25 October 2019 from the Secretary-General addressed to the President of the Security Council, 2019-10-28, [url](#) (hämtad 2023-03-06)

UN Women, Country Gender Equality Profile of Bosnia and Herzegovina, 2021, [url](#) (hämtad 2023-03-10)

USA, U.S. Department of the Treasury, Treasury Takes Additional Sanctions Actions Across Bosnia-Herzegovina, 2022-10-03, [url](#) (hämtad 2023-03-20)

USA, U.S. Department of the Treasury, Treasury Designates Two Senior Officials in Bosnia and Herzegovina for Destabilizing Behaviour, 2022-06-06, [url](#) (hämtad 2023-03-20)

USDOS (United States Department of State), Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2022, 2023-03-20, [url \(hämtad 2023-03-22\)](#)

USDOS (United States Department of State), 2021 Report on International Religious Freedom: Bosnia and Herzegovina, 2022-06-02 [url](#) (hämtad 2023-03-09)

USDOS (United States Department of State), Country Report on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina 2021, 2022-04-12, [url](#) (hämtad 2023-03-07)

WFD (Westminster Foundation for Democracy), Representation of women in local government in Bosnia and Herzegovina after the 2020 elections, 2021-07-27, [url](#) (hämtad 2023-03-07)

Bilaga

Bosnien och Hercegovina

Centrala internationella överenskommelser ¹⁹⁹	Datum för ratificering/accession/succession
FN:s konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning	1993-09-01
Fakultativt protokoll till FN:s konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning	2008-10-24
FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter	1993-09-01
Andra fakultativa protokollet till den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter syftande till dödsstraffets avskaffande	2001-03-16
FN:s konvention till skydd för alla människor mot påtvingade försvinnanden	2012-03-30
FN:s konvention om avskaffandet av all slags diskriminering av kvinnor	1993-09-01
FN:s konvention om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering	1993-07-16
FN:s konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter	1993-09-01
FN:s konvention för skydd av migrantarbetares och deras familjers rättigheter	1996-12-13
FN:s konvention om barnets rättigheter	1993-09-01
FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning	2010-03-12
FN:s flyktingkonvention ²⁰⁰	1993-09-01
Protokollet av 1967 om flyktingars rättsliga ställning ²⁰¹	1993-09-01

¹⁹⁹ Informationen om FN-traktat är hämtad från OHCHR:s "Treaty Body Database", [url](#) (hämtad 2023-03-23).

²⁰⁰ United Nations Treaty Collection, 2. Convention relating to the Status of Refugees, [url](#) (hämtad 2023-03-23)

²⁰¹ UNHCR, 5. Protocol Relating to the Status of Refugees, [url](#) (hämtad 2023-03-23)

Centrala internationella överenskommelser ¹⁹⁹	Datum för ratificering/accession/succession
Amerikanska konventionen om mänskliga rättigheter ²⁰²	Ej relevant
Andra tilläggsprotokollet till den amerikanska konventionen om mänskliga rättigheter för att avskaffa dödsstraffet ²⁰³	Ej relevant
Inter-amerikanska konventionen om att förebygga och bestraffa tortyr ²⁰⁴	Ej relevant
Europarådets konvention om skydd för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna ²⁰⁵	2002-07-12
Tilläggsprotokoll nr 6 till den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna gällande avskaffande av dödsstraff ²⁰⁶	2002-07-12

²⁰² OAS, American Convention on Human Rights "Pact of San Jose Costa Rica" (B-32), [url](#) (hämtad 2023-03-23)

²⁰³ OAS, A-53: Protocol to the American Convention on Human Rights to Abolish the Death Penalty, [url](#) (hämtad 2023-03-23)

²⁰⁴ OAS, A-51: Inter-American Convention to Prevent and Punish Torture, [url](#) (hämtad 2023-03-23)

²⁰⁵ Europarådet, Chart of signatures and ratifications of Treaty 005, 2020-08-04, [url](#) (hämtad 2023-03-23)

²⁰⁶ Europarådet, Chart of signatures and ratifications of Treaty 114, 2020-08-04, [url](#) (hämtad 2023-03-23)